

แนะนำบทที่ 10

พรรคการเมือง

1. แนวคิด

- 1.1 พรรคการเมืองเป็นการรวมตัวและจัดองค์การทางการเมืองประเภทหนึ่งซึ่งมีความสำคัญมากในสังคมยุคสมัยที่มีการขยายสิทธิในการออกเสียงเลือกตั้งของพลเมือง
- 1.2 พรรคการเมืองมีการกำเนิด มีหน้าที่ และรูปแบบแตกต่างกัน และเกี่ยวข้องกับกลไกและวิธีการเลือกตั้ง รวมทั้งมีการวิวัฒนาการอยู่เสมอเร็วบ้างช้าบ้าง

2. วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม

เมื่อศึกษาบทนี้จบแล้ว นักศึกษาจะสามารถ

- 2.1 บอกความหมายและกำเนิดพรรคการเมืองได้
- 2.2 อธิบายบทบาท หน้าที่ และรูปแบบของพรรคการเมืองได้
- 2.3 ระบุวิธีการเลือกตั้งและการกำหนดวันเลือกตั้งได้ และอธิบายพลวัตแห่งการเปลี่ยนแปลงตามกาลเวลาได้

บทที่ 10

พรรคการเมือง

1. ความนำ

การรวมตัวทางการเมืองเกี่ยวกับ P's ต่าง ๆ คือมีความเป็นหน่วยมหาชน(public) ซึ่งโยงเกี่ยว 2) Persons คือตัวบุคคลระดับนำและระดับตามและเรื่อง 3) Power คืออำนาจเป็นปรากฏการณ์ตั้งแต่โบราณคือยุคชนเผ่า ซึ่งมีฐานอยู่ที่ความเกี่ยวพันเชิงสายเลือด

เมื่อเศรษฐกิจมีบทบาทสำคัญยิ่งขึ้นนำไปสู่การจัดการรวมกันขึ้นเป็นกลุ่มเพื่อการอาชีพ

ในศตวรรษที่ 18 ได้มีกลุ่มผู้นำในรัฐสภาอังกฤษและเรียกชื่อว่าเป็น “พรรค” (“parties”) หรืออาจแปลกว้าง ๆ ว่าเป็น “ฝ่าย” มาจากศัพท์ “parts”

พรรคแบบปัจจุบันเกิดขึ้นในศตวรรษที่ 19 ในสหรัฐอเมริกา ซึ่งเป็นประเทศแรกที่ทำให้สิทธิแก่พลเมืองอย่างกว้างขวาง ถือว่าเกิดขึ้น ในปี ค.ศ.1800 ซึ่งในการเลือกตั้งประธานาธิบดีปีนั้น มีฝ่ายรีพับลิกันแบบเจฟเฟอร์สัน (Jeffersonian Republicans) ซึ่งต่อมาใช้ชื่อพรรคเดโมแครทได้ชัยชนะเหนือฝ่ายเฟเดอรัลลิสต์ (Federalists) ซึ่งต่อมาใช้ชื่อว่า “รีพับลิกัน”

(Michael G. Roskin, et al., **Political Science**, 3rd ed., Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice Hall, 1988, p.214.) นับเป็นเวลาหลายทศวรรษ

กฎหมายปฏิรูปทางการเมือง 2 ฉบับของอังกฤษแห่งปี ค.ศ.1832 และ 1867 มีผลทำให้ขยายจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง แต่จวบจน ค.ศ.1860-69 ผู้มีสิทธิเลือกตั้งในอังกฤษมีจำนวนมากพอจนสามารถทำให้การจัดรวมตัวในรูปของพรรคการเมืองมีบทบาทสำคัญได้ ประเทศในยุโรปตะวันตกมีพรรคการเมืองประมาณกลางศตวรรษที่ 19 ดังนั้น พรรคการเมืองเริ่มต้นในการเมืองแบบประชาธิปไตยเพียงประมาณ 210 ปีเศษ คือ ประมาณช่วงต้นของกรุงรัตนโกสินทร์

(Herbert M. Levine. **Political Issues Debated**, Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice-Hall, 1982, p.166.)

2. เจาะเวลาย้อนหาอดีต : พิจารณาเชิงประวัติศาสตร์

ปัจจัยที่ทำให้เกิดพรรคการเมืองในยุโรปตะวันตก คือ

1) การจำกัดอำนาจของกษัตริย์ในแบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ (absolute monarchy)

2) การขยายสิทธิในการออกเสียงเลือกตั้ง

(Rodee, **op.cit.**,p.193.) ทั้งนี้เพราะตอนใดที่พระราชายังมีอำนาจเด็ดขาดและราษฎรไม่มีสิทธิในการออกเสียงอย่างเสรี การรวมกลุ่มทางการเมืองแบบพรรคการเมืองย่อมไร้ความหมาย

ในการพิจารณาเชิงประวัติศาสตร์ พรรคการเมืองเริ่มต้นจากการพยายามลดอำนาจกษัตริย์และการตื่นตัวของกลุ่มต่าง ๆ เพื่อให้ผลประโยชน์และความต้องการของตนเป็นที่รับรู้และสนองตอบ

(R.T. McKenzie. **British Political Parties.** 2nd ed. New York: Praeger, 1964.)

พรรคการเมืองมีจุดเริ่มต้นในการเมืองแบบประชาธิปไตย ต่อมาเมื่อลัทธิคอมมิวนิสต์ในรัสเซียมีอำนาจก็จัดตั้งกลุ่มพวก “บอลเชวิค” (Bolshevik) ขึ้นภายในพรรคการเมือง ชื่อพรรคคนงานสังคมนิยมประชาธิปไตย ซึ่งเป็นเสียงข้างมาก ฝ่ายเสียงข้างน้อยเรียกว่า กลุ่มเมนเชวิคส์ กลุ่มบอลเชวิค มีหัวหน้าชื่อ วลาดีมีร์ เลนิน (Vladimir Lenin) ซึ่งก่อการล้มระบบพระเจ้าซาร์สำเร็จและสถาปนาระบบคอมมิวนิสต์ขึ้นแทนในปี ค.ศ.1917 ซึ่งเป็นช่วงท้ายแห่งสงครามโลกครั้งที่ 1

การเรียงลำดับเหตุการณ์เริ่มจาก 1) พรรคแบบประชาธิปไตย ตามมาด้วย 2) พรรคแบบคอมมิวนิสต์ และ 3) พรรคแบบฟาสซิสต์ ภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 1 4) และภายหลังมหาสงครามโลกครั้งที่ 2 คือ การกำเนิดและวิวัฒนาการของพรรคการเมืองในประเทศที่กำลังพัฒนาในเอเชียและแอฟริกา

การมีพรรคการเมืองในประเทศที่เพิ่งได้รับเอกราช หมายถึง การยอมให้กลุ่มต่าง ๆ รวมตัวกันขึ้นมาและแสดงบทบาทได้อย่างถูกต้องตามกฎหมาย ซึ่งแตกต่างจากสมัยที่อยู่ภายใต้อำนาจอธิปไตยของชาติอื่น การรวมตัวและการเคลื่อนไหวต่าง ๆ ยุคอยู่ในอำนาจอธิปไตยถูกจับตามองและถูกเอาผิดก็ได้

(William N. Chambers. **Political Parties in a New Nation.** New York: Oxford University Press, 1963.)

ประเทศเจ้าอาณานิคมเช่นอังกฤษซึ่งมีนโยบายไม่เข้มงวดนักอาจยอมให้มีขบวนการทางการเมือง (political movement) ได้ภายในขอบเขต เช่น ประเทศอินเดีย ซึ่งอังกฤษ

ยินยอมให้มี “สภาแห่งชาติของอินเดีย” (Indian National Congress) มาตั้งแต่ปี ค.ศ.1885 เคลื่อนไหวเพื่ออิสรภาพคือกษัตริย์และภายหลังได้เอกราชแล้วก็แปรสภาพเป็นพรรคการเมืองชื่อ พรรคคองเกรส ซึ่งมีอิทธิพลต่อการจัดตั้งรัฐบาลอินเดียมาเกือบตลอดเวลา ในพฤษภาคม 2547 พรรคคองเกรสภายใต้การนำของนางโซเนีย คานธี (Sonia Gandhi) ได้คะแนนเสียง คือ สมาชิกของพรรคได้รับเลือกตั้งเข้ามา มาก จึงสามารถเป็นแกนนำการจัดตั้งรัฐบาลโดย มอบหมายให้นาย Manmohan Singh เป็นนายกรัฐมนตรี

3. นานาพยายามของพรรคการเมือง

3.1 คำนิยามที่ 1 คำนิยามคลาสสิกของเอ็ดมันด์ เบอร์ก (Edmund Burke, 1729-1797) รัฐบุรุษอังกฤษซึ่งมีแนวคิดอนุรักษนิยมหรือ “หัวเก่า” ให้คำนิยาม พรรคการเมือง ได้แก่ “คนกลุ่มหนึ่งซึ่งรวมกันได้โดยยึดหลักการเหมือนกัน เพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมผลประโยชน์ของชาติ”

(cf. J. Roland Pennock and David G. Smith. **Political Science**, New York: Macmillan, 1964, p.335.)

เบอร์กเน้น 1) การมีหลักการ หรืออุดมการณ์เหมือนกัน และ 2) การมีจุดมุ่งหมาย เพื่อประโยชน์ส่วนรวม เบอร์กมองพรรคการเมืองในแง่อุดมคติมากเกินไป คือเห็นว่าพรรคการเมืองจะต้องมุ่งก่อประโยชน์ให้แก่ประเทศชาติเสมอไป แต่พึงพิจารณากรณีที่พรรคมัก แสดงตนหรือสร้างภาพว่ามีเจตนาก่อให้เกิดผลประโยชน์แก่ส่วนรวมว่ามุ่งกระทำความดีพอ ฟังได้ แต่การลงมือปฏิบัติกับการกำหนดหลักการไม่จำเป็นต้องเหมือนกัน

การวิจัยเชิงพฤติกรรมศาสตร์พบว่าสมาชิกพรรคการเมืองอาจมีอุดมการณ์ หรือ หลักการใหญ่ ๆ คล้ายกันแต่มีความคิดเห็นแตกต่างกันในนานาประเด็น

คำนิยามของเอ็ดมันด์ เบอร์ก ใช้การได้ในกรณีพรรครีพับลิกัน ของสหรัฐอเมริกา ซึ่งสมาชิกมักมีลักษณะคล้ายคลึงกัน

(J.R. Pennock and D.G. Smith, **op.cit.**, p.335.)

อย่างไรก็ตาม ปรากฏการณ์ในช่วงกลางปี พ.ศ. 2553 มีขบวนการไม่เห็นด้วยกับ แนวเดิม ๆ ของพรรครีพับลิกัน ดังปรากฏในการเคลื่อนไหวของกลุ่มที่เรียกตนเองว่า “Tea Party” ผู้นำคนหนึ่งชื่อ Sarah Palin ซึ่งเคยสมัครรับเลือกตั้งเป็นรองประธานาธิบดีคู่กับ John McCain ในการชิงชัยกับ Barack Obama และ Hillary Clinton ในปี ค.ศ. 2008

3.2 คำนิยามที่ 2 : พรรคการเมือง ได้แก่ “การจัดรวมกันเป็นสมาคมหรือองค์การ ของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง โดยมีจุดประสงค์ที่จะควบคุม 1) บุคลากร และ 2) นโยบายของรัฐบาล”

(G.A. Jacobsen and M.H. Lipman, **Political Science**, New York: Barnes and Noble, 1969, p.90.) มีลักษณะสำคัญสองประการ ได้แก่

การรวมตัวกันของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

มุ่งควบคุมพฤติกรรมและนโยบายของผู้บริหาร

คำนิยามนี้ไม่ว่าคุณภาพในอุดมคติ จึงใกล้เคียงสภาพความเป็นจริงในแง่พฤติกรรมศาสตร์

มีข้อบกพร่องประการหนึ่ง คือ การกำหนดขอบเขตของพรรคการเมืองให้จำกัดอยู่ในวงเฉพาะผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง ตามความเป็นจริง ผู้เขียน (จิโรช วิระสย) เห็นว่าพรรคการเมืองอาจรับสมาชิกที่ยังไม่อยู่ในเกณฑ์ที่จะลงคะแนนเสียงก็ได้ พรรคบางพรรครับสมาชิกรุ่นเยาว์ คือ ผู้มีอายุน้อยยังไม่มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งไว้เป็นการกรุยทางให้ช่วยพรรคในโอกาสต่อไป ในสหรัฐอเมริกาพรรคเดโมแครทเมืองเคมบริดจ์ 1) ยูวเดโมแครท (Young Democrats) และ 2) พรรครีพับลิกันก็มิยูวรีพับลิกัน (Young Republicans)

3.3 คำนิยามที่ 3 : พรรคการเมืองได้แก่ “กลุ่มคนที่มีบทบาทในการกำหนดประเด็นปัญหา (ให้เป็นนโยบายของรัฐบาล) และส่งตัวแทนเข้าสมัครรับเลือกตั้ง”

คำนิยามนี้มุ่งแสดงว่า อาจมีการรวมกลุ่มของบุคคลเพื่อทำหน้าที่ต่าง ๆ กัน เช่น สมาคมพ่อค้า ชมรมข้าราชการ องค์การกรรมกร สหพันธ์เกษตรกร ฯลฯ แต่กลุ่มดังกล่าวย่อมมิใช่พรรคการเมือง ข้อแตกต่างที่สำคัญระหว่างพรรคการเมืองกับกลุ่มผลประโยชน์ หรือกลุ่มอิทธิพล คือ กลุ่มผลประโยชน์หรือกลุ่มผลักดันมิได้มุ่งจัดตั้งรัฐบาล

พรรคการเมืองมีจุดมุ่งหมายมากกว่าการเป็นตัวแทนของกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง คือ พยายามเป็นตัวแทนของคนทุกกลุ่มหรือหลาย ๆ กลุ่ม และมุ่งจัดตั้งรัฐบาล

คำจำกัดความที่ว่าพรรคการเมืองมีหน้าที่ส่งตัวแทนเข้าสมัครรับเลือกตั้งนี้ใช้ได้ทั้ง 1) ในลัทธิประชาธิปไตย 2) ในการปกครองของบางประเทศ ซึ่งยอมให้มีพรรคการเมืองที่ถูกกฎหมายแต่เพียงพรรคเดียวดังปรากฏในระบบเผด็จการแบบฟาสซิสต์ หรือแบบคอมมิวนิสต์

(Julius Gould and W.E. Kolb, eds. **A Dictionary of the Social Sciences**. Free Press of Glencoe, 1965, p.482.)

3.4 คำนิยามที่ 4 : คำนิยามที่แพร่หลายของเวเบอร์ คำนิยามที่น่าจะสมบูรณ์ที่สุดเป็นของนักสังคมศาสตร์ระดับ Guru หรือระดับปรมาจารย์ คือ แมกซ์ เวเบอร์ ชาวเยอรมัน ซึ่งระบุ ดังนี้

พรรคการเมืองเป็นกลุ่มแบบสมาคม การสมัครเป็นสมาชิกของพรรคต้อง

1) ทำอย่างเป็นทางการ

2) เปิดรับสมาชิกทั่วไป

3) มีหลักฐานเป็นใบสมัครและ

4) ไม่จำกัดคุณสมบัติของผู้ที่จะเป็นสมาชิก โดยการ “เลือกปฏิบัติ” ในเชิงเพศ ผิวพรรณ เชื้อชาติ อายุ ถิ่นที่อยู่และอาชีพ

จุดมุ่งหมายของพรรคการเมือง คือ เพื่อได้มาซึ่งอำนาจสำหรับผู้นำ(มักเรียกว่าอีลิท--elite) เพื่อบรรลุเป้าหมายตามอุดมการณ์หรือผล ประโยชน์ต่าง ๆ (ซึ่งแล้วแต่สมาชิกจะกำหนดไว้) พรรคการเมืองต้องอยู่ภายในกลุ่มหรือภายในสังคมที่รวมตัวเป็นกิจจะลักษณะตามนัยนี้ องค์กรหรือสมาคมอันเป็นหน่วยย่อยของสังคมก็อาจมีพรรคการเมืองได้

(Max Weber. **Theory of Social and Economic Organization**, trans.by A.R. Henderson and T. Parsons, London: Hodge, 1947, pp.373-4.)

4. กำเนิดของพรรคการเมือง : ทฤษฎีทางจิตวิทยา

แนวการศึกษา (approach) เกี่ยวกับที่มาของพรรคการเมืองมีต่าง ๆ กัน ทั้งนี้ หากพิจารณาเชิงประวัติศาสตร์ คืออธิบายสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ของการกำเนิดพรรคการเมืองแต่ละพรรค ซึ่งได้กล่าวมาแล้วในตอนต้น ณ ที่นี้จะเสนอให้พิจารณา 4 ทางศึกษาหรือทฤษฎี ดังนี้ คือ 1) ทางจิตวิทยา 2) ทางเศรษฐกิจสังคม 3) ทางอุดมการณ์หรือหลักการ และ 4) ทางการจัดองค์กร

ทฤษฎีทางจิตวิทยามุ่งหาจุดเริ่มต้นแห่งการมีการรวมกลุ่มเป็นพรรคการเมืองจากสภาพจิตของมนุษย์

(A.L. Lowell. **Public Opinion in War and Peace**. Harvard University Press, 1923, pp.271 ff. ; cited in Avery Leiserson. **Parties and Politics**, New York: Knopf, 1958, pp.44-45.)

โลเวลล์กล่าวว่าพรรคการเมืองน่าจะเริ่มมาจากข้อแตกต่างของจิตมนุษย์ 1) ผู้ที่ชอบสภาวะคงที่ หรืออนุรักษนิยม (conservatives) ไม่ชอบเปลี่ยนแปลงไปจากสภาพเดิม หากจำเป็นก็สนับสนุนให้เปลี่ยนแปลงอย่างช้า ๆ ค่อยเป็นค่อยไป 2) ผู้ที่ยอมรับและยินดีรับการเปลี่ยนแปลง หรือนักเสรีนิยมพร้อมที่จะรับการเปลี่ยนแปลง แต่ต้องเป็นไปโดยไม่ใช้กำลังรุนแรงและเป็นไปเพื่อเสรีภาพ

โลเวลล์ ถือว่าจิตมนุษย์อาจแยกเป็นสองประเภท แบบแรก คือ มองโลก ในแง่ดี เห็นว่าสันดานอุปนิสัยเดิมของมนุษย์ดี ถือว่าความชั่วเกิดขึ้นเพราะสิ่งแวดล้อมหรือเพราะการหลงผิด การมองโลกในแง่ดี คือ การเปิดโอกาสให้แก่ตัว ปรับปรุงตนเอง หากมีการลงโทษก็ไม่นิยมให้เป็นแบบแก้แค้น **แนวคิดนี้มีสมมติฐานล่วงหน้าว่าคนโดยทั่วไปมีเจตนาดี แต่อาจพลั้งเผลอทำผิดโดยไม่ตั้งใจได้**

อีกประเภทหนึ่งมองโลกในแง่ร้าย—**pessimistic** มักไม่ไว้วางใจ โดยถือว่ามนุษย์ทุกคนล้วนเป็นผู้เห็นแก่ตัว เป็นผู้ต้องการช่วงชิงประโยชน์จากผู้อื่น **มักระแวงวิตกกังวล และก้าวร้าว**

จากข้อสมมติฐานทางจิตวิทยาดังกล่าว **โลเวลล์**ถือว่าเป็นต้นกำเนิดหรือที่มาแห่งพรรคการเมืองที่มีแนวคิดต่าง ๆ กัน 4 ประเภท ซึ่งได้แก่ 1) หัวสมัยใหม่ (เสรีนิยม) 2) หัวเก่า (อนุรักษนิยม) 3) หัวปฏิวัติ และ 4) หัวปฏิกริยา

ตารางแสดง จิตวิทยากับอุดมการณ์ของพรรคการเมือง ตามแนวของโลเวลล์

โลกทัศน์(มุมมองต่อโลก)	ทัศนคติในทางการเมืองและสังคม	
	โน้มเอียงสู่การเปลี่ยนแปลง	มุ่งธำรงรักษา หรือคงสถานะเดิม
ในแง่ดี	1. แนวเสรีนิยม	3. แนวอนุรักษนิยม
ในแง่ร้าย	2. แนวปฏิวัติ	4. แนวปฏิกริยา

ประเภทของทัศนคติทางการเมืองและสังคมตามแนวของโลเวลล์ มีดังต่อไปนี้

1) **แนวเสรีนิยม (liberal)** มองโลกในแง่ดีโดยถือว่าบุคคลไม่ได้ถูกลิขิตมาแต่กำเนิดให้ดีหรือเลว ถือว่าสิ่งแวดล้อมสำคัญกว่ากรรมพันธุ์ ดังนั้น จึงให้ความสำคัญกับการศึกษา และการปรับปรุงสภาพแวดล้อมทางสังคม การเปลี่ยนแปลงต้องไม่พรวดพราดและใช้กำลังรุนแรง ชอบจังหวะการเปลี่ยนแปลงที่เร็วพอควร โดย 1) สันติวิธีและ 2) โดยความร่วมมือการเปลี่ยนแปลงในทางก้าวหน้า

2) **แนวปฏิวัติ (revolutionary)** ในทัศนะของโลเวลล์ นักปฏิวัติมองโลกในแง่ร้าย คือถือว่าภาวะที่เป็นอยู่มีข้อบกพร่องมากมหาศาล

ประสงค์ให้มีการเปลี่ยนแปลง **ไม่ไว้วางใจกระบวนการหรือวิธีการช้า ๆ ชอบใช้วิธีการปัจจุบันทันด่วน รวดเร็ว** การค้นคว้าทางจิตวิทยาพบว่า ผู้มีแนวคิดจะปฏิวัติระบบ

หรือสภาพความเป็นไปได้รับการกระตุ้นจากความคึกคักไม่พอใจบางเรื่องอย่างรุนแรง แสดงออกด้วยวิธีการที่มุ่งให้ได้ประจักษ์ผลโดยรวดเร็ว

3) **แนวอนุรักษนิยม (conservative)** มองโลกในแง่ดี กล่าวคือ ถือว่าสภาวะที่เป็นอยู่ (status quo) ดีอยู่แล้วและสภาพความเป็นไปในอดีตเป็นที่น่าพอใจอยู่แล้วจึงไม่จำเป็นต้องเปลี่ยนแปลง การรับของใหม่ต้องทำโดยระมัดระวัง ไม่ผลิผลลาม การเปลี่ยนแปลงควรเป็นไปทีละเล็กละน้อย หากมีการรับวัฒนธรรมของต่างชาติ ก็พึงทำแบบค่อยเป็นค่อยไป

พรรคการเมือง ในอินเดียบางพรรคยึดแนวทางนี้ และมีบทบาทในการขัดขวางไม่ให้ภรรยาของอดีตนายกรัฐมนตรีราชิพ คานธี เข้าสู่ตำแหน่งนายกรัฐมนตรีในพฤษภาคม 2547 ทั้ง ๆ ที่ Sonia Gandhi ดำรงตำแหน่งเป็นหัวหน้าพรรคคองเกรสซึ่งครองเสียงข้างมาก

พรรคการเมืองแบบอนุรักษนิยมมักประสงค์ให้เกิดความเคารพในสถาบันที่มีอยู่แต่เดิมแล้ว เช่น สถาบันชาติ สถาบันศาสนา สถาบันพระมหากษัตริย์ หรือระบอบการเมืองอะไรก็ตามที่เคยชิน และได้มีการนำมาปฏิบัติแล้ว

แนวอนุรักษนิยมให้ความสำคัญกับสถาบันครอบครัวและประเพณีดั้งเดิม ยึดถือในระบบอาวุโสหรือการเคารพผู้มีอายุมากกว่า (ระบบอาวุโสนิยม) การศึกษาลักษณะอนุรักษนิยมในเชิงพฤติกรรมศาสตร์ที่ถือว่าเป็นแบบอย่างที่ดีเยี่ยม คือ ที่กระทำโดยเฮอริเบิร์ต แมคคอลลอสซี่

(Herbert Mc Closkey, "Conservatism and Personality" **American Political Science Review**. Dec.1958, pp.27-45 cf. Herbert Mc Closkey. **Political Inquiry**. London: Macmillan,1969, p. 38.)

แมคคอลลอสซี่ ค้นพบว่าผู้ยึดอนุรักษนิยมเป็นบุคคลซึ่งยกย่องผู้เฒ่าผู้แก่ในสังคมและมีการเคารพ "รุ่นพี่" "อาวุโสนิยม" (seniority) ต่อมาเกี่ยวโยงไปถึงการช่วยเหลือพรรคพวกจากสถาบันเดียวกันหรือรุ่นเดียวกัน

4) **แนวปฏิกริยา (reactionary)** คำนี้ถึงอดีต โดยมีทรรศนะว่าสภาพการณ์ที่ผ่านมาแล้วดียิ่งกว่าปัจจุบัน นักปฏิกริยานิยมถือว่าสภาพความเป็นไปในอดีตเป็นภาพที่น่าชื่นชมและสมควรพยายามย้อนกลับไปดำรงชีวิตอย่างที่เคยเป็นมาแต่เก่าก่อน บางครั้งจึงถูกเรียกว่าพวก "ถอยหลังเข้าคลอง" ตัวอย่างความเห็นของแนวคิดแบบปฏิกริยา คือ ต้องการให้ประเทศไทยย้อนกลับไปสู่อดีตโดยให้มีการปกครองแบบสมัยกรุงศรีอยุธยาหรือสมัยกรุงสุโขทัย เช่น ประสงค์ให้มีการปกครองแบบสมบูรณา ญาสิทธิราชย์แบบสมัยกรุงศรีอยุธยา หรือแบบ "พ่อขุน" สมัยสุโขทัย สนับสนุนการใช้สรรพนาม "คุณหลวง" หรือ "ท่านเจ้าคุณ" กับบุคคล

ต่าง ๆ แม้ว่าผู้ที่ได้สละฐานันดรเช่นนั้นไปแล้วด้วยใจสมัคร

แนวปฏิบัติริยามองมนุษย์ในแง่ไม่ดี คือ ฟังใจว่าธรรมชาติมนุษย์ขึ้นอยู่กับการใช้ อำนาจหรือพลังกำลังบังคับ หรือเห็นว่าน่าจะมีการรื้อฟื้นระบบการเขียนดีให้มีขึ้นอีกในโรงเรียน หรือให้มีการลงโทษอย่างหนัก โดยถือว่า เพื่อสอนให้เข็ดหลาบ

5. ทฤษฎีที่สอง ทฤษฎีทางเศรษฐกิจและสังคมว่าด้วยกำเนิดของพรรค การเมือง

พรรคการเมืองมีความเกี่ยวพันอย่างใกล้ชิดกับสภาพทางเศรษฐกิจ และสังคม มองพรรคการเมืองในรูปของผู้สนับสนุนพรรคการเมืองหรือสมาชิกของพรรคการเมืองว่ามาจากชนชั้นใด ระดับการศึกษาสูงต่ำเพียงใด เพศใด วัยใด ฐานะทางเศรษฐกิจเป็นอย่างไร เป็นต้น

หากสมาชิกมาจากชนชั้นใด หรือระดับการศึกษาใด มักมีบทบาทในการกำหนด แนวนโยบาย และวิธีดำเนินงานของพรรคการเมือง

5.1 **กรณีอังกฤษ กลุ่มวิก (Whig)** ในศตวรรษที่ 17 และศตวรรษที่ 18 ยังไม่เป็น พรรคการเมืองอย่างทุกวันนี้ เป็นเพียง “พวกทางการเมือง” ได้รับการสนับสนุนจากนายวา นิชและผู้มั่งมี นโยบายของพรรควิคสะท้อนความสนใจของสมาชิกพรรคหรือผู้สนับสนุน ดังกล่าว) **กลุ่มทอรี (Tory)** เป็นกลุ่มการเมืองหัวเก่าในอดีตของอังกฤษ มีสมาชิกพรรคซึ่งเป็น 1) **ราชาที่ดิน** 2) **เจ้าขุนมูลนาย** (ระบบศักดินา) และ 3) **ผู้นำฝ่ายศาสนาจักร** (คือผู้ที่ เกี่ยวข้องกับวงการบริหารขององค์การศาสนา)

5.2 **กรณีสหรัฐอเมริกาในอดีต** พรรคการเมืองสมัยเริ่มก่อตั้งประเทศใน สหรัฐอเมริกา เมื่อประมาณ 210 ปีเศษมาแล้ว มีสองพรรค ได้แก่

1) **พรรคเฟดเดอรัลลิสต์ (Federalist)** มีผู้สนับสนุน คือ นายธนาคาร นักธุรกิจ เจ้าของไร่ขนาดใหญ่ ต่อมากลายเป็นพรรครีพับลิกัน ซึ่งมี ยอร์จ บุช, จูเนียร์เป็นหัวหน้าพรรค และเป็นประธานาธิบดีจนถึง 2008

2) **พรรคเดโมแครติก-รีพับลิกัน** มีตั้งแต่เริ่มสถาปนาสหรัฐอเมริกา ผู้ก่อตั้งพรรคเด โมแครติก-รีพับลิกัน (**Democratic-Republican**) ได้แก่ **ธอมัส เจฟเฟอร์สัน** ต่อมาแปรสภาพ เป็นพรรคเดโมแครท ในปี 2008 คนอเมริกันผิวสี คือโอบามา ตัวแทนพรรครับเลือกเป็นประธาน าธิบดี

ผู้นำพรรคที่มีชื่อเสียงระยะหลัง ๆ ได้แก่ **แฟรงคลิน โรสเวลท์** ผู้เป็นประธานาธิบดี 4

สมัยและ จอห์น เอฟ. เคนเนดี สมาชิกพรรคมักเป็นชาวไร่ชาวนา ซึ่งมีที่ทำกินน้อย คนงาน และผู้มีฐานะทางเศรษฐกิจไม่ดีนัก พรรคทั้งสองมีฐานเสียงการสนับสนุนจากบุคคลประเภทต่าง ๆ

(William Ebenstein, et al. **American Democracy in World Perspective**, 5th ed., New York: Harper and Row, 1980, pp.137-146.)

พรรคเดโมแครทของสหรัฐอเมริกา สัดส่วนของผู้สนับสนุนพรรคมักมาจากชนกลุ่มน้อย และผู้มีสถานภาพทางเศรษฐกิจไม่สูงนัก คือ ผู้ใช้แรงงานในโรงงานอุตสาหกรรม

พรรคเดโมแครท ได้ชื่อว่าพยายามช่วยเหลือหรือปกป้องชนกลุ่มน้อย เช่น นิโกร คนอินเดียนแดง คนยิว คนอเมริกันเชื้อสายจีน และคนอเมริกันเชื้อสายเม็กซิกัน (เรียกว่า ชิคาโน (**Chicano**) หรือ **Hispanic Americans**)

นับตั้งแต่แฟรงคลิน เดลาโน โรสเวลท์ เป็นประธานาธิบดีครั้งแรกในปี ค.ศ.1932 พรรคเดโมแครทได้รับการยอมรับว่า เป็นพรรคซึ่งเห็นใจผู้มีฐานะต่ำต้อยทางเศรษฐกิจและการศึกษา

อย่างไรก็ตาม ในระดับนำ ของพรรคเดโมแครท คือ ผู้ซึ่งเป็นประธานาธิบดีหรือรัฐมนตรีมีอยู่บ่อย ๆ ซึ่งไม่ได้มีพื้นเพมาจากผู้มีการศึกษาและฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ ตัวอย่าง ได้แก่ ผู้เป็นประธานาธิบดีแห่งพรรคเดโมแครท คือ **แฟรงคลิน เดลาโน โรสเวลท์** และ **จอห์น เอฟ. เคนเนดี** ซึ่งมีฐานะการเงินและพื้นเพทางการศึกษาสูง (Dwayne Marvick, ed. **Political Decision-Makers**. Glencoe, Ill. : Free Press, 1961 ; D.R. Matthews. **U.S. Senators and Their World**. University of North Carolina Press, 1960.)

5.3 มักเข้าใจกันว่าผู้มีฐานะดีย่อมปกป้องคนฐานะดีด้วยกันแต่มีปรากฏการณ์ที่เรียกว่า “เสรีนิยมของชนชั้นสูง” (**upperclass liberalism**) เช่น กรณีโรสเวลท์และเคนเนดี

5.4 สมาชิกพรรครีพับลิกัน มักมาจากผู้ที่มีการศึกษาและฐานะดี แต่ผู้นำของพรรคการเมืองนี้อาจเป็นได้ทั้งคนรวยและจน **อับราฮัม ลินคอล์น** และ **ริชาร์ด นิกสัน** มีฐานะยากจนก่อนเป็นประธานาธิบดี สำหรับพลเอกระดับ 5 ดาวซึ่งมีน้อยมากในกองทัพอเมริกัน มีคนหนึ่งชื่อ **ดไวท์ ไอเซนฮาวร์** ซึ่งได้เป็นประธานาธิบดีสังกัดพรรครีพับลิกัน 2 สมัยเป็นผู้มีฐานะไม่ร่ำรวย ในพรรครีพับลิกันเป็นเรื่องค่อนข้างแปลกแต่จริงที่ว่า ผู้สนับสนุนพรรคจำนวนมากเป็นคนมีฐานะดี แต่ผู้นำของพรรคบางคนกลับมาจากฐานะทางเศรษฐกิจที่ต่ำต้อยกว่า

ทฤษฎีที่ว่าพรรคการเมืองถือกำเนิดจากการมุ่งคุ้มครองหรือสนองผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจเป็นทฤษฎีเก่าแก่ นับตั้งแต่สมัยบิดาแห่งรัฐศาสตร์ คือ อริสโตเติล ทั้งนี้ในบทแรกของหนังสือของอริสโตเติล ชื่อ “การเมือง” ระบุว่าประโยชน์ทางเศรษฐกิจเป็นตัวการที่ก่อให้เกิดการแบ่งแยกทางการเมือง จะเห็นได้ว่าทฤษฎีนี้เก่าแก่ไม่ต่ำกว่าประมาณ 2400 ปีมาแล้ว ต่อมาระยะหลังด้วยหลายเหตุผลทำให้มีการมองว่าพรรคเกี่ยวข้องกันเรื่องทางเศรษฐกิจและมักเรียกกันว่าเป็นแนวเศรษฐศาสตร์การเมือง

6. ทฤษฎีที่สาม ทฤษฎีทางอุดมการณ์หรือหลักการว่าด้วยการกำเนิดของพรรคการเมือง

ทฤษฎีนี้ ถือว่าพรรคการเมืองถือกำเนิดขึ้นมาจากกลุ่มคนที่มีแนวคิดอุดมการณ์คล้าย ๆ กัน คำจำกัดความของเอ็ดมันด์ เบอร์ก ในเรื่องพรรคการเมืองเป็นตัวอย่างที่ดีของทฤษฎีนี้ เบอร์กถือว่าพรรคประกอบด้วยคนมารวมกลุ่มกันเพื่อกระทำการตามอุดมการณ์ ซึ่งมีการยึดถือร่วมกัน

แนวคิดนี้ถูกต้องในกรณีของพรรคการเมืองบางพรรคซึ่งเน้นอุดมการณ์เป็นหลัก พรรคการเมืองมีหลายประเภท ประเภทหนึ่ง คือ พรรคแบบอุดมการณ์ คือ เน้นเรื่องนโยบายและเป้าหมายเป็นสำคัญ โดยไม่คำนึงถึงการได้เสียงสนับสนุนจากคนทุกกลุ่มหรือหลายกลุ่มในสังคมหรือไม่ ดังปรากฏในกรณีของพรรคคอมมิวนิสต์และพรรคชาติสังคมนิยม (**National Socialism or Nazi**) ของฮิตเลอร์ ในเยอรมนี ยุคมหาสงครามโลกครั้งที่สอง

ในช่วงต้น พรรคการเมืองอาจเน้นและเคร่งครัดต่ออุดมการณ์อย่างรุนแรง แต่ต่อมาอาจวิวัฒนาการมาสู่แนวคิดที่ “เล็งผลปฏิบัติ” (**pragmatism**) คือ แนวแบบประนีประนอมหรือแบบกลาง ๆ ก็ได้ ดังเห็นได้ในกรณีพรรคการเมืองในประเทศอุตสาหกรรม เช่น สหรัฐอเมริกาและอังกฤษ ปัจจุบันความแตกต่างเชิงอุดมการณ์ลดลง กล่าวคือ ระหว่างอุดมการณ์ของ 1) พรรคเดโมแครตกับพรรครีพับลิกันในสหรัฐอเมริกา และ 2) พรรคเลเบอร์และพรรคคอนเซอร์เวทีฟในอังกฤษ

พรรคทั้งสองทั้งในอังกฤษและสหรัฐอเมริกามีแนวคิดเอนเอียงไปในรูปของเศรษฐกิจแบบผสม (**mixed economy**) คือ ผสมผสานระหว่างแนวสังคมนิยมกับแนวลัทธินายทุน

7. ทฤษฎีที่สี่ ทฤษฎีทางการจัดองค์การว่าด้วยการกำเนิดพรรคการเมือง

ถือว่าพรรคการเมืองเกิดขึ้นหลังจากการที่มีผู้นำทางการเมืองขึ้นแล้ว มีผู้สนับสนุนเป็นจำนวนมาก หากมีสมัครพรรคพวกจำนวนน้อย อาจรวมตัวกันอย่างหลวม ๆ โดยอาศัย

ความคืบหน้าเป็นหลัก ต่อมาเมื่อขยายใหญ่ขึ้นย่อมมีความจำเป็นในการจัดระบบขององค์การ คือ การจัดระเบียบให้มีการลดหลั่นแห่งอำนาจและให้มีสายงานบังคับบัญชา

ทฤษฎีว่าด้วยการจัดองค์การในฐานะเป็นต้นกำเนิดพรรคการเมืองเกิดขึ้น โดยเริ่มจากการมีผู้สนับสนุนผู้นำขึ้นก่อนมีตัวอย่างในหลายประเทศ กรณีประเทศไทยอาจยกตัวอย่างประมาณปี พ.ศ.2516 กรณีการกำเนิดพรรคกิจสังคม ซึ่งมีผู้สนับสนุน ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช โดยศรัทธาต่อความสามารถและความรอบรู้ อีกตัวอย่างหนึ่ง ได้แก่ การกำเนิดของพรรคเสรีนิยมคึกคัก ซึ่งจอมพล ป. (แปลก) พิบูลสงคราม ซึ่งพื้นเพเป็นชาวนนทบุรีมีบทบาทสำคัญยิ่ง เมื่อพรรคการเมืองได้เกิดขึ้นอย่างเป็นทางการแล้วย่อมจะต้องมีการจัดองค์การให้ดีเพื่อพรรคจะเจริญเติบโตต่อไป หากจัดองค์การที่ดี คือ มีประสิทธิภาพ โดยมีการแบ่งแยกหน้าที่ มีการจัดทำระบบงานให้เป็นระเบียบเรียบร้อยและมีการปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ได้ พรรคการเมืองย่อมยั่งยืนต่อไป

(Avery Leiserson, **Parties and Politics**, New York: Knopf, 1958, pp.44-50.)

ตัวอย่างหนึ่งของการกำเนิดพรรคการเมืองที่เริ่มจากผู้นำหรือผู้ริเริ่มแล้วขยายเป็นระบบการจัดองค์การ ได้แก่ พรรคกิจสังคม ซึ่งในระยะต้นได้คะแนนเสียงเพียง 18 ที่นั่งเท่านั้น แต่สามารถจัดตั้งรัฐบาลได้ในรูปรัฐบาลผสม โดยมี ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช เป็นนายกรัฐมนตรี พรรคนี้บางครั้งเรียกกันว่า พรรคแซป (ซึ่งย่อมาจากคำภาษาอังกฤษคือ SAP จาก Social Action Party)

ในกรณีสิงคโปร์ได้มีการจัดองค์การให้มีประสิทธิภาพจนกระทั่งในการเลือกตั้งระยะหลัง ๆ ได้ที่นั่งเป็นจำนวนมาก ปรากฏว่าพรรคกิจประชา (PAP—People's Action Party)

(Chan Heng Chee. **The Dynamics of One Party Dominance: The PAP at the Grass-roots**. Singapore University Press, 1978.)

เริ่มจากการก่อการของนายลี กวน ยิว (Alex Josey. **Lee Kuan Yew**. 3rd ed., Singapore: Angus and Robertson, 1980.) และคณะ ได้จัดองค์การอย่างดีโดยเฉพาะการพยายามสัมผัสกับประชาชนโดยจัดตั้ง “ศูนย์ชุมชน” (Community Center) ขึ้นมาตามแหล่งต่าง ๆ ซึ่งทำให้ฐานพลังกำลังของพรรคกิจประชาตีมาก

8. หน้าที่ของพรรคการเมือง : พิจารณา 5 หน้าที่

ในช่วงเวลาประมาณ 200 ปีเศษที่ผ่านมา พรรคการเมืองเป็นปรากฏการณ์ที่มีขึ้นในประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก แต่รูปแบบการปกครองมีต่าง ๆ กัน ดังนั้น การให้ระบุ “หน้าที่” หรือ “หน้าที่ประโยชน์” (functions) ของพรรคการเมืองย่อมมีปัญหาในการที่จะครอบคลุมให้

ใช้ได้กับทุกรูปแบบของระบบการเมืองการปกครอง ณ ที่นี้จะกล่าวถึงแนวคิดของนักวิชาการต่าง ๆ กัน คือ แนวที่ระบุ 5 หน้าที่ และแนวที่ระบุ 7 หน้าที่ ดังต่อไปนี้

พรรคการเมืองตามแนวคิดหนึ่งมี 5 หน้าที่หลัก

(Levine, *op.cit.*, pp. 166-168.) ได้แก่ 1) การรวบรวมผลประโยชน์หรือความสนใจต่าง ๆ เข้าด้วยกัน 2) การวางแผนดำเนินงาน (programs) 3) การส่งตัวแทนเข้าสมัครรับเลือกตั้ง 4) การบริหารงานรัฐบาล 5) การเชื่อมสัมพันธ์ระหว่างรัฐบาลกับประชาชน

1) การรวบรวมผลประโยชน์ (**aggregation of interests**) ได้แก่ การรวบรวมกลุ่มต่าง ๆ ซึ่งมีความสนใจหรือมีผลประโยชน์ในเรื่องต่าง ๆ เข้ามาอยู่ภายใต้ต้องการเดียวกัน การรวมผลประโยชน์นี้แต่ละกลุ่มรวมทั้งกลุ่มผลประโยชน์ก็ได้ทำหน้าที่อยู่บ้างแล้วแต่พรรคการเมืองทำหน้าที่นี้กว้างขวางกว่า

2) การวางแผนดำเนินงาน พรรคการเมืองต้องจัดเสนอแผนดำเนินงาน ซึ่งมาจากนโยบายของพรรค ทั้งนี้เพื่อเสนอต่อราษฎรในการหาเสียงแข่งขันกับพรรคอื่น ๆ ว่าจะทำอะไรเมื่อได้รับเลือกตั้ง

3) การเสนอชื่อผู้สมัครเข้าแข่งขันเลือกตั้ง ต้องพร้อมที่จะแสดงตนในการส่งตัวแทนเข้าสมัครรับเลือกตั้ง การส่งตัวแทนมีวิธีต่าง ๆ กัน

ก. พรรคการเมืองของบางประเทศ เช่น อิสราเอล จัดประชุมระดับหัวหน้า เพื่อคัดเลือกตัวแทนเข้าสมัครแข่งขัน อิสราเอลมีระบบให้ศูนย์กลางมีอำนาจ (**centralization**) โดยแต่ละพรรคจะเลือกและกำหนดรายชื่อผู้สมัครเพื่อรับเลือกตั้งเข้าสู่รัฐสภาเนสเซต (**Knesset**)

ข. ในบางประเทศโดยเฉพาะสหรัฐอเมริกา การเสนอชื่อมีกลไกและวิธีการหลายอย่าง รวมทั้งให้ผู้สนใจสมัครรับเลือกตั้งแสดงความสามารถในการหาคะแนนนิยม (**popularity, popular votes**) เสียก่อน จึงจะได้รับเลือกเป็นตัวแทนพรรค

วิธีการเช่นนี้ ได้แก่ การหยั่งเสียงเบื้องต้น (**primaries หรือ primary elections**) ระบบอเมริกันเป็นแบบที่องค์กรกลางของพรรคมีอำนาจน้อย พรรคการเมืองอเมริกันมีลักษณะหลวม ๆ อำนาจกระจายออกไป ดังนั้น จึงไม่สามารถกำชับเรื่องวินัยได้ สมาชิกพรรคค่อนข้างอิสระเสรีมาก

4) การบริหารประเทศ พรรคการเมืองมีขึ้นเพื่อที่สมาชิกมีโอกาสเข้าไปบริหารงานของประเทศ แตกต่างจาก “กลุ่มผลประโยชน์” ซึ่งมุ่งพิทักษ์ผลประโยชน์ของตนโดยไม่ได้มุ่งรับผิดชอบเข้าปกครองประเทศ

5) **เชื่อมสัมพันธ์ระหว่างรัฐบาลกับประชาชน** สมาชิกอยู่ตามที่ต่าง ๆ กิจกรรมการเมืองมีเป็นประจำ พรรคทำหน้าที่ชี้แจงข้อนโยบายของรัฐบาลประกอบกับความเห็นหรือท่าทีของพรรคต่อนโยบายนั้น ๆ ทำให้มีประชาชนกับรัฐบาลมีการติดต่อรับทราบเรื่องราวต่าง ๆ ทั้งจากรัฐบาลไปยังประชาชนและจากประชาชนไปยังรัฐบาล (เช่นในรูปของความประสงค์ต่าง ๆ ที่ต้องการให้รัฐบาลสนองตอบ)

(Roskin, et al. **op.cit.**, p.217.)

9. การจำแนกพรรคการเมืองเชิงโครงสร้าง

การจำแนกในรูปโครงสร้างได้รับความสนใจจากนักวิชาการชาวยุโรปนพื้นที่ทวีป คือ ไม่นับในเกาะอังกฤษเช่น **มอริส ดิวเวอเชย์ (Maurice Duverger, Political Parties. Wiley, 1963, pp.17-49.)** และ **ร็อบเบิร์ต มิเชลส์ (Robert Michels)**

หากแบ่งพรรคการเมืองตามนักวิชาการฝรั่งเศสชื่อ **ดิวเวอเชย์** เป็นในรูปต่อไปนี้เป็น **1) แบบคอคัส 2) แบบสาขา 3) แบบเซลล์ และ 4) แบบมิลลิเชีย**

การจัดโครงสร้างพรรคแบบที่หนึ่ง : แบบคอคัส (Caucus)

โครงสร้างประกอบด้วย 1) สมาชิกจำนวนจำกัด และพรรค 2) ไม่สนใจในการหาสมาชิกเพิ่ม สมาชิก 3) มักมาจากกลุ่มผู้มีอิทธิพล ในสหรัฐอเมริกา มีอยู่ใน **1) ระดับแขวง (Counties)** และ 2) ระดับเทศบาล มักมีกิจกรรมมากเป็นพัก ๆ หรือเป็นฤดู ๆ โดยเฉพาะใกล้เลือกตั้ง ในช่วงที่ไม่มีการเลือกตั้งมักไม่มีบทบาทอะไรมากนัก มักเป็นพรรคของชนชั้นกลาง คือ ผู้มีระดับการศึกษาสูงพอสมควร และมีฐานะทางเศรษฐกิจดีพอสมควร

การจัดโครงสร้างพรรคแบบที่สอง : แบบสาขา (branch) หรือแบบมวลชน

สาขาของพรรคไม่สามารถเป็นอิสระต้องเป็นสาขาของศูนย์กลางใดศูนย์กลางหนึ่ง การจัดโครงสร้างของพรรคแบบคอคัสเป็นอิสระโดยตนเองได้

พรรคแบบสาขามุ่งขยายจำนวนสมาชิก โดยถือว่ายิ่งมีสมาชิกมากย่อมเป็นกำลังให้กับพรรค สาขาพรรคเปิดรับสมาชิกง่ายกว่าคอคัส แบบคอคัสมีการคัดเลือกสมาชิกเอง แบบสาขามักเปิดรับสมาชิกโดยทั่วไปไม่จำกัดคุณสมบัติมากนัก

แบบคอคัสแบ่งแยกโครงสร้างแบบง่าย ๆ โดยการไ้ระบบผู้นำหรือเจ้านาย (**boss**) แบบสาขามีระบบงานเป็นกิจจะลักษณะ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะมีสมาชิกมากกว่าพรรคแบบคอคัสซึ่งจำเป็นในการจัดระบบการควบคุมและจำแนกหน้าที่

ผู้มีแนวคิดแบบ **โซเชี่ยลิสต์ (สังคมนิยม)** เป็นผู้ริเริ่มระบบพรรคแบบ “สาขา” ทั้งนี้

เพราะสังคมนิยมสนใจให้ประชาชนร่วมอยู่ในกลุ่มหรือองค์การต่าง ๆ มีสาขามากย่อมเป็นพรรคแบบ “มวลชน” (mass party) คือ กระจายสมาชิกออกไปทุกหนทุกแห่ง

การจัดโครงสร้างพรรคแบบที่สาม : แบบเซลล์ (cell)

แบบคอคัสและแบบสาขาตั้งอยู่ตามท้องถื่น คือ เน้นเรื่องของสถานที่ซึ่งใช้ดำเนินงาน แบบเซลล์มีรากฐานอยู่ที่อาชีพ ทั้งนี้ เซลล์ คือ หน่วยของผู้มีอาชีพต่าง ๆ กันที่รวมตัวกันเข้าเพื่อวัตถุประสงค์ของการเมือง แบบเซลล์จัดเป็นระบบ เช่น มีสมาชิกจาก 1) เซลล์คนงาน 2) เซลล์เสมียน 3) เซลล์ฝ่ายบริหาร หรือ 4) เซลล์คนงานเรือกลไฟ เป็นต้น

แบบสาขา มีสมาชิกมากกว่าเซลล์มาก แบบเซลล์มักมีสมาชิกไม่เกิน 100 คน แบบเซลล์ แตกต่างจากแบบคอคัสตรงที่ว่า ในเซลล์มีการติดต่อระหว่างสมาชิกอยู่เสมอ ๆ เพราะสถานที่ทำงานอยู่แห่งเดียวกัน แต่ละวันพรรคแบบเซลล์อาจออกคำสั่ง หรือแนะนำเรื่องอาชีพและอื่น ๆ แก่สมาชิกด้วย อนึ่ง แบบเซลล์อาจทำงานแบบลับโดยไม่เปิดเผยก็ได้ เกิดขึ้นครั้งแรกในระบบพรรคคอมมิวนิสต์ของรัสเซีย ซึ่งมีการประกาศ ใช้เมื่อวันที่ 21 มกราคม ค.ศ.1924

การจัดโครงสร้างพรรคแบบที่สี่ ได้แก่ แบบมิลลิเชีย (militia) ได้แก่ กองทัพเอกชน หรือหน่วยอาสาสมัครในสหรัฐอเมริกาซึ่งเคยใช้ศัพท์นี้ (militia) ต่อมานิยมใช้ศัพท์ “ผู้พิทักษ์ชาติ” (National Guard) แต่ละมลรัฐของสหรัฐอเมริกามีกองทัพแห่งมลรัฐ แต่อยู่ภายใต้การควบคุมของรัฐสภาแม้ว่าผู้ว่าราชการของมลรัฐจะเป็นผู้บัญชาการสูงสุดของการรวมตัวเป็น “ผู้พิทักษ์” ก็ตาม

(Plano, et al.,p.247.) เน้นเรื่องเหรียญตรา การประดับธงทิวพลิวไสว และมีวงดุริยางค์แผดเสียงก้อง เพื่อเรียกร้องความสนใจและปลุกใจ สมาชิกของพรรคแบบมิลลิเชีย ยังคงเป็นฝ่ายพลเรือน แต่มีการฝึกซ้อมในกลยุทธ์ต่าง ๆ อยู่เสมอ

ตัวอย่าง ได้แก่ 1) พรรคของผู้นิยมลัทธิฟาสซิสต์ คือ พวกหัวรุนแรงฝ่ายขวาผู้นิยมเผด็จการ เช่น กองพันพายุ (Storm Troopers) ของฮิตเลอร์ และ 2) พรรคฟาสซิสต์ในอิตาลีของมุสโสลินี ข้อสังเกตเกี่ยวกับการจัดองค์การพรรคกับลัทธิการเมือง ในทศวรรษของดิเวอเชย์ พรรคแบบคอคัสและแบบสาขามีแนวโน้มที่จะสนับสนุนและส่งเสริมระบอบเสรีประชาธิปไตย พรรคแบบเซลล์และมิลลิเชียเห็นว่ามีลักษณะซึ่งไม่ส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตย

(Harry Ekstein and David E. Apter, eds. **Comparative Politics**, Free Press of Glencoe, 1963, pp.346-348.)

10. การจำแนกระบบพรรคใหญ่ของจำนวนพรรคการเมือง

อาจศึกษาได้ในรูปของจำนวน คือ พิจารณว่ามีมากน้อยเพียงใด

จำนวนพรรค หมายถึง จำนวนพรรคที่มีโอกาสจัดตั้งรัฐบาลได้โดยพรรคใดพรรคหนึ่งโดยเอกเทศ หรือโดยการมีหลายพรรครวมกัน อาจแยกประเภท 1) ระบบพรรคเดียว (One Party System) ซึ่งแยกออกเป็น ก. พรรคเดียวแบบเผด็จการ และ ข. พรรคเด่นพรรคเดียว 2) ระบบสองพรรค (Two party system) และ 3) ระบบหลายพรรค (Multi-party system)

10.1 ระบบที่หนึ่ง ได้แก่ ระบบพรรคเดียวแบบเผด็จการ

มีพรรคเดียวซึ่งผูกขาดอำนาจในการเป็นรัฐบาลซึ่งการมีอำนาจผูกขาดเช่นนี้อาจระบุไว้ในกฎหมายของรัฐธรรมนูญ และในบางครั้งอาจมีพรรคอื่น ๆ อยู่บ้าง แต่มีไว้พอเป็นพิธีเพื่อแสดงว่าให้เสรีภาพในการจัดตั้งพรรคการเมือง ระบบพรรคเดียว มักมีในรัฐบาลเผด็จการ ทั้ง 1) ฝ่ายซ้าย (คอมมิวนิสต์) หรือ 2) ฝ่ายขวา เช่น ในระบบฟาสซิสต์ หรือภายใต้การปกครองทหาร)

ระบบนี้ยอมให้มีเฉพาะพรรคที่ครองอำนาจอยู่เท่านั้น ไม่ยอมให้พรรคอื่นสมัครเลือกตั้ง หรือโดยใช้วิธีกีดกันไม่ให้สมัคร บางครั้งยอมให้มีพรรคอื่นแต่เป็นแบบที่ว่าเป็นเพื่อให้มีคู่แข่งเป็นพิธี

ในระบบพรรคการเมืองเพียงพรรคเดียว พรรคการเมืองมีฐานะเทียบเท่ารัฐบาล ทั้งนี้เพราะเท่ากับไม่มีฝ่ายค้าน พรรคการเมืองซึ่งเป็นฝ่ายบริหารเสียเอง ได้แก่ พรรค 1) ฟาสซิสต์ของอิตาลี 2) นาซีของเยอรมนี (นาซี เป็นชื่อพรรคการเมืองในเยอรมนี ซึ่งยึดหลักการฟาสซิสต์) และ 3) พรรคคอมมิวนิสต์ในประเทศที่ยึดอุดมการณ์คอมมิวนิสต์

10.2 ระบบที่สอง ได้แก่ “พรรคอิทธิพลสูง” “พรรคเด่นพรรคเดียว” หรือ “ระบบพรรคครึ่ง” (One dominant party) ศัพท์นี้ได้รับการตั้งขึ้นมาโดยนักรัฐศาสตร์ชาวฝรั่งเศส ชื่อ มอริส ดิวเวอเชย์

(Maurice Duverger. **Political Parties**. London: Methuen, 1962, pp.307-312.)

นักรัฐศาสตร์อเมริกันร่วมสมัย ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญการเมืองจีนและญี่ปุ่น ชื่อ รอสคอปป์ สกาลาปิโน (Scalapino) แห่งมหาวิทยาลัยแคลิฟอร์เนีย ณ นครเบอร์คลีย์ เป็นผู้ให้ฉายาว่าเป็นระบบ “one and a half party” (“พรรคครึ่ง”) ทั้งนี้ เพราะถือว่าพรรคเล็กพรรคน้อยหลาย ๆ พรรครวมกันแล้วยังมีกำลัง (คือ ได้คะแนนเสียง) เพียงประมาณครึ่งหนึ่งของพรรค

ใหญ่เท่านั้น ระบบพรรคเด่นพรรคเดียว มีในประเทศซึ่งมีหลายพรรค เป็นพรรคเล็กพรรค
น้อยเป็นส่วนใหญ่ หรือเกือบทั้งหมด

ก. พรรคใหญ่จะมีอยู่หนึ่งพรรคซึ่งเป็นพรรคที่ได้จัดตั้งรัฐบาลเพียงพรรคเดียว
ติดต่อกันเป็นเวลาช้านาน (15-20 ปี)

ข. ระบบพรรคเด่นพรรคเดียวแตกต่างจากระบบพรรคเดียวในประเด็นสำคัญที่ว่า
ระบบพรรคเดียวมีในประเทศเผด็จการ หรือคอมมิวนิสต์ แต่ระบบพรรคเด่นพรรคเดียวมี
ในระบบประชาธิปไตย ซึ่งไม่มีบทบัญญัติห้ามไม่ให้มีพรรคการเมืองเกินกว่าหนึ่งพรรค ใน
ระบบพรรคเด่นพรรคเดียวจึงมีหลายพรรคแต่เนื่องจากสภาวะการณ์บางอย่าง (เช่น การมี
บทบาทในสมัยกษัตริย์หรือสมัยต่อสู้ออกุสตาซ) จึงทำให้มีอยู่พรรคหนึ่ง ซึ่งได้รับคะแนนนิยม
จากมหาชนมาก จนกระทั่งได้คะแนนเสียงที่พอจะตั้งรัฐบาลได้เรื่อย ๆ

ในเม็กซิโก ซึ่งเป็นประเทศใหญ่มีพลเมืองเกินกว่า 110 ล้านคนพรรคที่มีบทบาท
สำคัญ ได้แก่ PRI (Party of the Revolutionary Institution) คือ พรรคแห่งสถาบันการปฏิวัติ

(Pablo G. Casanova. **Democracy in Mexico**. New York : Oxford University
Press, 1970 ; Daniel Levy and Gabriel Szekely, **Mexico Paradoxes of Stability and
Change**. Boulder: Westview, 1987.)

อินเดีย ซึ่งในช่วงต้นศตวรรษที่ 21 มีพลเมืองเกินกว่า 1 พันล้านคนพรรคคองเกรส
เป็นพรรคที่ครองอำนาจมาเป็นเวลาช้านาน คือ ช่วงต้นที่อินเดียได้เอกราชเป็นสาธารณรัฐ

พรรคอื่นสามารถตั้งรัฐบาลได้ก็ในช่วงสั้น ๆ คือ ช่วงที่พรรค “ชะนะตะ” (Janata)
ซึ่งมีนายเทศัย (Dasai) เป็นนายกรัฐมนตรี

(1. Rajni Kothari, **Politics in India**. Boston : Little, Brown, 1970 ; 2. Robert
Hardgrave Jr. and Stanley A. Kochanek, **India: Government and Politics in a
Developing Nation**, 4th ed., New York: Harcourt Brace Jovanovich, 1986, Chapter 6.)

ญี่ปุ่นได้แก่พรรคเสรีนิยมประชาธิปไตยหรือประชาธิปไตยเสรีนิยม(Liberal
Democratic Party หรือ LDP) (Ronald J. Hrebendar, **The Japanese Party System**.
Boulder: Westview, 1987.)

สิงคโปร์ ได้แก่ พรรคกิจประชา (People's Action Party หรือ PAP) ซึ่งมี นายลี
กวนยิวเป็นผู้นำติดต่อกันเกือบ 30 ปี และเมื่อลาออกก็ให้ผู้ที่ไว้ใจได้ คือ Goh Chok Tong
เป็นนายกรัฐมนตรีและต่อมาบุตรชายคือ เซียน ลุง ลี เป็นนายกรัฐมนตรีจนถึงปัจจุบัน(2011)

(Dennis Bloodworth. **The Tiger and the Trojan Horse**. Singapore: Times Book International, 1986 ; **Far Eastern Economic Review**, 11 September 1986, pp.66-67.)

10.3 ระบบที่สาม ได้แก่ ระบบสองพรรค (Two-party system) มีสองพรรคใหญ่
(Austin Ranney. **The Governing of Men**. Holt, Rinehart, and Winston, 1958, pp.331-332.)

โดยที่พรรคหนึ่งพรรคใดมีโอกาสเป็นรัฐบาลได้เสียงสนับสนุนของแต่ละ **2 พรรค** นั้นไม่แตกต่างกัน คือ ไม่ห่างกันมากนัก ในระบบสองพรรคเสียงของประชาชนในการเลือกตั้ง จะทำให้ มีการหมุนเวียนผลัดเปลี่ยนกันเป็นผู้บริหารประเทศ ทั้งนี้แล้วแต่ว่าเมื่อใดพรรคใด ได้คะแนนนิยมสูงสุด อาจมี **พรรคเล็กพรรคน้อย (minor parties)** อีกหลายพรรค แต่พรรคย่อยเหล่านี้มีผละกำลังเฉพาะระดับท้องถิ่นหรือในบางท้องถิ่นเท่านั้น มีตัวอย่างในประเทศ 1) **อังกฤษ** 2) **สหรัฐอเมริกา** 3) **ออสเตรเลีย** และ 4) **นิวซีแลนด์** อังกฤษซึ่งมี 2 พรรคใหญ่ ได้แก่ พรรคคอนเซอร์เวติฟ และพรรคเสรีนิยม (ลิเบอร์ล) และพรรคคอมมิวนิสต์ เป็นต้น

ระบบ **2 พรรคของอังกฤษ**เป็นแบบมีวินัย คือ ลูกพรรคต้องออกเสียงตามมติของพรรค หากออกเสียงในทางที่ขัดกันย่อมถือว่าฝ่าฝืนวินัย (discipline) และจะเป็นสมาชิกของพรรคนั้น ๆ ต่อไปไม่ได้

ในสหรัฐอเมริกามี **2 พรรคใหญ่** ได้แก่ **พรรครีพับลิกัน** และ **พรรคเดโมแครท** พรรคอื่น ๆ ซึ่งมีคะแนนเสียงน้อย และไม่มีโอกาสได้จัดตั้งรัฐบาล ซึ่งมีขึ้นและมีการลดบทบาทหรือเพิ่มบทบาทมากขึ้นเป็นช่วงเวลา มีตัวอย่าง คือ 1) **พรรคก้าวหน้า (Progressive)** 2) **พรรคยิปปี (Yippies** ซึ่งมาจาก **YIP** อันเป็นคำย่อของ Youth International Party) 3) พรรคคอมมิวนิสต์ 4) พรรคสังคมนิยม 5) พรรคอเมริกันแห่งสหรัฐ 6) **พรรคแรงงานสังคมนิยม (Socialist Labor Party)** 7) พรรคเสรีนิยมแห่งมลรัฐนิวยอร์ก และ 8) พรรคคณงานสังคมนิยม (Socialist Workers Party)

(**The World Almanac and Book of Facts 1989**, New York : Newspaper Enterprise Association, 1988, pp.332.) ระบบ 2 พรรคของสหรัฐอเมริกาแตกต่างจากอังกฤษเพราะลูกพรรคสามารถออกเสียงลงมติในทางขัดกับแนวของพรรคได้

11. ลักษณะของระบบพรรค

ระบบสองพรรคมี **5 ลักษณะ** คือ 1) สนใจได้คะแนนเสียงให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ โดยมีฐานกว้างมากที่สุด 2) กรรมการมาจากทุกกลุ่ม 3) นโยบายกว้างและผสม 4) ยืด

สายกลาง 5) นโยบายคล้ายกัน

ในกรณีแรก คือ การมุ่งได้คะแนนเสียงมากกว่าการดำเนินนโยบายเคร่งครัดแบบพรรคอุดมการณ์ (broker parties vs. ideological or missionary parties) หมายความว่า เป็นพรรคที่ยอมอะลุ่มอล่วยยอมขอมในเรื่องนโยบาย เพื่อให้ได้มาซึ่งคะแนนเสียงจากหลายกลุ่ม หลายฝ่าย หลายท้องถิ่น หลายศาสนา

หากเห็นอุดมการณ์ที่เอนเอียงไปทางด้านใดด้านหนึ่งอย่างหนักแล้ว พรรคย่อมได้คะแนนเสียงน้อย เพราะเป็นที่สนใจของเฉพาะบางกลุ่ม

ลักษณะที่สอง คือ กรรมการของพรรคในระบบ 2 พรรค มักมาจากทุกส่วนทุกกลุ่มของประเทศ มิใช่จากส่วนหรือภาคใดภาคหนึ่งของประเทศ เหตุผลคือ เพื่อให้รู้สึกว่าการเมืองใหญ่ทั้งสองพรรคนั้นเป็นพรรคของคนจากทุกกลุ่มทุกเหล่าทุกเชื้อชาติ

สำหรับลักษณะที่สาม ได้แก่ นโยบายของระบบ 2 พรรคมักเป็นแบบกว้างและผสมมิใช่มุ่งแต่กลุ่มใดกลุ่มหนึ่งโดยเฉพาะ คือ พยายามให้ได้รับการสนับสนุนจากทุกฝ่าย, ไม่ว่าจะเป็นฝ่ายแรงงาน ชาวนา หรือชนชั้นกลาง ผู้มีรายได้น้อย ผู้มีฐานะดี ทหาร พลเรือน ศาสนาต่าง ๆ เป็นต้น

นโยบายในระบบสองพรรค มักเป็นในรูปของการผสมหลายสิ่งหลายอย่างเข้าด้วยกัน และมักเป็นไปอย่างกว้าง ๆ เหตุผลก็คือ เพื่อเอาใจทุกฝ่าย

หากฝ่ายพรรคแบบอุดมการณ์หรือพรรคที่ยึดแนวหมอสอนศาสนาที่เคร่ง (missionary) ย่อมมุ่งหาเสียงกับกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งโดยเฉพาะเท่านั้น เช่น 1) อาจหาเสียงเฉพาะกับคนงานตามโรงงาน 2) ผู้ประกอบอาชีพใดอาชีพหนึ่ง 3) ผู้นับถือศาสนาใดศาสนาหนึ่งเท่านั้น

ลักษณะที่สี่ พรรคใหญ่ในระบบ 2 พรรคมักไม่ทำอะไรหักโหมหรือแบบ “หักพรวดด้วยเข้า” แต่ยึดแนวมัชฌิมา คือ พยายามไม่แสดงตัวเป็นปฏิปักษ์กับกลุ่มใด ทั้งนี้ เพื่อให้เข้าลักษณะว่าไม่มีพิชมีภัยและสามารถประสานประโยชน์ของทุกฝ่าย อันจะทำให้เกิดผล คือ เพื่อให้ได้คะแนนนิยมจากมหาชนเป็นจำนวนมาก

ลักษณะที่ห้า คือ การมีแนวนโยบายที่ไม่ต่างกันมากนัก การที่แต่ละพรรคใหญ่มีนโยบายและการดำเนินการคล้าย ๆ กัน ทำให้การเปลี่ยนแปลงผู้ถือบังเหียนรัฐบาลเป็นไปโดยสงบ ราษฎรไม่ต้องคอยหวั่นเกรงว่า เมื่อพรรคฝ่ายค้านกลายเป็นผู้มีเสียงสนับสนุนพอจะจัดตั้งรัฐบาลได้ เหตุการณ์จะผันผวนไปจากสภาวะเดิมมาก

การมีนโยบายคล้ายกันของสองพรรค คือ คล้ายกันในหลักหรือประเด็นใหญ่แต่แตกต่างกัน 1) ส่วนที่เป็นรายละเอียด หรือเรื่องปลีกย่อย และ 2) ข้อแตกต่างมักเป็นไปในเรื่อง

ที่เกี่ยวกับจังหวะหรือความรีบด่วนแห่งกาลเวลาของการกระทำว่าสมควรทำเร็วช้าเพียงใดและในโอกาสอันใด ดังนั้น ย่อมมีแนวโน้มไปสู่ “การบรรจบกันของนโยบายสองพรรคใหญ่” เช่น ในอังกฤษพรรคกรรมกรเป็นฝ่ายซึ่งเริ่มสนับสนุนให้มีการเก็บภาษีมรดก ต่อมาภายหลังพรรคอนุรักษนิยมหรือคอนเซอร์เวทิฟเห็นด้วยกับนโยบายนี้ แต่มีข้อแตกต่างก็คือ สนับสนุนให้เก็บในอัตราที่น้อยกว่าหรือต่ำกว่าที่เสนอโดยพรรคกรรมกร ทั้งนี้ เพราะสมาชิกพรรคคอนเซอร์เวทิฟ มีคนรวยเป็นสมาชิกอยู่มาก

ในสหรัฐอเมริกาแต่เดิมพรรครีพับลิกันเป็นปฏิปักษ์อย่างรุนแรงต่อการที่รัฐจะเข้าไปมีบทบาทในการควบคุมดำเนินการทางเศรษฐกิจ ต่อมาภายหลังมหาสงครามโลกครั้งที่ 2 พรรครีพับลิกันเริ่มเห็นคล้อยตามกับนโยบายของพรรคเดโมแครท ซึ่งสนับสนุนให้รัฐบาลมีบทบาทมากขึ้นในการควบคุมดำเนินการทางเศรษฐกิจในประเทศสหรัฐอเมริกา

12. ระบบหลายพรรค

ระบบพหุพรรคหรือระบบหลายพรรค (**Multiple-party or Multi-party system**) ได้แก่ ระบบที่มี 1) พรรคการเมืองตั้งแต่สามพรรคขึ้นไป 2) แต่ละพรรคมีคะแนนเสียงสนับสนุนไม่มากพอที่จะจัดตั้งรัฐบาลได้ด้วยคะแนนเสียงของตนเอง โดยไม่ต้องอาศัยเสียงสนับสนุนของพรรคอื่น 3) รัฐบาลในระบบพหุพรรคจึงมักเป็นรัฐบาลผสม ระบบนี้มีอยู่หลายประเทศของยุโรปตะวันตก และแถบสแกนดิเนเวีย และมักเป็นพรรคแบบอุดมการณ์หรือแบบ “หมอสอนศาสนา” มิซชันนารี

พรรคแบบอุดมการณ์มักมีสมาชิกไม่มากนัก (ยกเว้นในประเทศที่นิยมความเอนเอียงไปทางด้านใดด้านหนึ่งอย่างชัดเจน เช่น ในระบบนาซี และระบบคอมมิวนิสต์) ตัวอย่างได้แก่ประเทศเยอรมนี ซึ่งมีสามพรรคใหญ่ ได้แก่

พรรคที่เอนเอียงไปทางฝ่ายซ้าย เรียกว่า “ประชาธิปไตยสังคมนิยม” (**Social Democrats** หรือ **SPD**)

พรรคที่เอนเอียงไปทางขวาได้แก่ “ประชาธิปไตยคริสเตียน” (**Christian Democrats, CDU**)

พรรคประชาธิปไตยเสรี (**Free Democrats**) หนึ่ง ในช่วงเวลาประมาณ 25 ปีที่ผ่านมาได้มีพรรค “สีเขียว” (**Green Party**) ซึ่งให้ความสนใจเรื่องอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

ประเทศสวีเดน ซึ่งในการเลือกตั้งในปี ค.ศ.1985 มีพรรคประชาธิปไตยสังคมนิยม ได้ 159 ที่นั่ง หรือประมาณร้อยละ 45 พรรคอนุรักษนิยม ได้ 76 ที่นั่ง หรือประมาณร้อยละ 21 พรรคเสรีนิยม ได้ 51 ที่นั่ง หรือประมาณร้อยละ 14 พรรคศูนย์กลาง (**Center**) ได้ 44 ที่นั่ง

หรือประมาณร้อยละ 13 นอกจากนี้ มีพรรคคอมมิวนิสต์ได้ 19 ที่นั่ง หรือประมาณร้อยละ 5 (Roskin, et al., *op.cit.*, p.222.)

พรรคการเมืองแบบหลายพรรคในเอเชีย : กรณีมาเลเซีย ประเทศในเอเชียมีพรรคการเมืองประเภทต่าง ๆ กัน ยกเว้นระบบ 2 พรรค ซึ่งยังไม่ปรากฏ

พรรคแบบอุดมการณ์และเป็นแบบพรรคเดียว ได้แก่ พรรคคอมมิวนิสต์ในประเทศจีน สหภาพโซเวียต เกาหลีเหนือ และเวียดนาม

ระบบพรรคแบบพรรคเด่นพรรคเดียวหรือพรรคครึ่ง คือ ญี่ปุ่นและสิงคโปร์

ระบบพหุพรรค หรือระบบหลายพรรคมีปรากฏในประเทศไทยและมาเลเซีย เป็นต้น ระบบหลายพรรคในมาเลเซียมีมานานแล้ว ในยุคปัจจุบันนี้มีมากกว่า 10 พรรค และเฉพาะการจัดตั้งรัฐบาลผสมภายใต้การนำของ **น.พ.มหาธีร์ โมฮัมหมัด (Dr. Mahathir Mohammad)** มีด้วยกันถึง 13 พรรค (*Time*, October 13, 1986, p.28.)

สหพรรคที่จัดตั้งรัฐบาลรวมกันเรียกกันว่า “แนวหน้าร่วม” (**United front**) ซึ่งภาษามาเลย์เรียกว่า “**บาริสาน เนชั่นแนล**” (**Barisan Nasional**) ซึ่งหากจะให้จำง่าย คือเทียบ “บาริสาน” เป็น “ประสาน” และแปลรวมกันว่า พรรค “ประสานชาติ”

พรรคร่วมรัฐบาลมีดังต่อไปนี้ เช่น พรรคอูมโน (**UMNO**) และพรรคซึ่งมีชื่อว่าสมาคมคนจีนในมาเลเซีย ได้แก่ **Malaysian Chinese Association** ชื่อย่อ คือ **MCA**. ส่วนพรรคฝ่ายค้านมี เช่น พรรคกิจประชาธิปไตย (**Democratic Action Party**) ชื่อย่อ คือ **DAP**.

13. การเลือกตั้งมีหลายระดับในสหรัฐอเมริกา

ในสหรัฐอเมริกามีการเลือกตั้งเพื่อตำแหน่งต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นฝ่ายบริหาร นิติบัญญัติและฝ่ายตุลาการ อีกทั้งมีการเลือกตั้งทั้งระดับชาติ (**federal**) ระดับมลรัฐ และระดับท้องถิ่น

ในการเมืองการปกครองระดับท้องถิ่น มีการเลือกตั้งแทบทุกเดือนสำหรับตำแหน่งต่าง ๆ กันในอาณาบริเวณทั่วประเทศ ตำแหน่งที่มีการเลือกตั้งมีตัวอย่าง คือ 1) นายอำเภอ (**Sheriff**) 2) ผู้พิพากษา 3) ผู้ควบคุมการบริหารงานโรงเรียน (**School Board**) 4) ตำแหน่งผู้จับสุนัขจรจัด (**Dog Catcher**) 5) ตำแหน่งผู้บริหารโครงการต่อต้านความยากจน

การเลือกตั้งในระดับมลรัฐ มีตัวอย่างเช่น 1) การเลือกตั้งผู้แทนราษฎรประจำมลรัฐ 2) การเลือกข้าหลวงหรือผู้ว่าราชการมลรัฐ (**Governor**) เช่น **Arnold Schwertzeneger** (ฉายาคนเหล็ก) แห่ง California การเลือกตั้งในระดับชาติ มีดังนี้ 1) การเลือกตั้งผู้แทนสภา

ล่าง (U.S. House of Representatives) หรือเรียกกันว่า ส.ส. (U.S. Congressman) ซึ่งมีทุก ๆ ปี 2) การเลือกผู้แทนสภาสูง (U.S. Senator) ผู้มีอายุของการดำรงตำแหน่ง 6 ปี 3) การเลือกตั้งประธานาธิบดีซึ่งเป็นมหกรรมที่ยิ่งใหญ่ เรียกร้องความสนใจไม่เฉพาะแต่คนอเมริกันเท่านั้น แต่รวมถึงมหาชนในประเทศอื่น ๆ ด้วย ประธานาธิบดีอเมริกันอยู่ในวาระคราวละ 4 ปี และตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญที่แก้ไขไปแล้วในปัจจุบันนี้ จะเป็นประธานาธิบดีเกินกว่า 2 สมัยไม่ได้

14. การสมัครเข้าแข่งขันเพื่อรับเลือกตั้งเป็นประธานาธิบดี

ระบบพรรคการเมืองของสหรัฐอเมริกาเป็นแบบสองพรรค สำหรับสหรัฐอเมริกามีพรรคใหญ่อยู่สองพรรค ได้แก่ เดโมแครต และรีพับลิกัน

โดยปกติผู้สมัครเข้าแข่งขันเพื่อรับเลือกตั้งเป็นประธานาธิบดีของสหรัฐอเมริกานั้น ต้องสมัครในนามของพรรคเดโมแครตหรือพรรครีพับลิกัน งานขั้นต้นของผู้ประสงค์จะเป็นประธานาธิบดี คือ พยายามให้พรรคที่ตนสังกัดตัดสินใจส่งตนเข้าสมัคร ผู้สมัครอาจเป็นคนนอกพรรคเดโมแครตและรีพับลิกัน (คือพรรคที่สามหรือสมัครอิสระได้)

ตัวแทนของพรรคในการรณรงค์แข่งขันเพื่อตำแหน่งประธานาธิบดีอันเป็นตำแหน่งสูงสุดในฐานะประมุขของประเทศ และในฐานะหัวหน้ารัฐบาลกลางนั้นมีได้เพียงคนเดียว หากพรรคเดโมแครตหรือพรรครีพับลิกันไม่สนับสนุน ก็อาจสมัครในนามผู้สมัครอิสระหรือในนามของพรรคที่สามก็ได้ พรรคที่สาม หมายถึงพรรคอื่น ๆ นอกจาก 2 พรรคใหญ่ดังกล่าวมานานมาแล้ว อย่างไรก็ตาม ยังไม่ปรากฏว่ามีผู้ใดได้รับตำแหน่งประธานาธิบดีโดยวิธีนี้

15. คุณสมบัติของผู้สมัครเป็นประธานาธิบดี

ผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นประธานาธิบดีต้องมีคุณสมบัติดังนี้

- 1) อายุไม่ต่ำกว่า 35 ปี
- 2) เป็นพลเมืองอเมริกันโดยกำเนิด
- 3) ไม่เคยเป็นประธานาธิบดีมาแล้วสองสมัย หรือสองวาระ ทั้งนี้โดยไม่คำนึงว่า 2 สมัยติดต่อกัน หรือไม่ติดต่อกัน

4) หากได้รับเลือกตั้งมาเพียงสมัยเดียว (4 ปี) แต่เคยได้ตำแหน่งประธานาธิบดี โดยเหตุบังเอิญ (เช่น เพราะประธานาธิบดีคนก่อนถึงแก่อนิจกรรมในตำแหน่ง เป็นเวลาเกิน 2 ปี) จะไม่มีสิทธิสมัครอีก

ตัวอย่างก็คือ สมมติว่าประธานาธิบดีเคนเนดีผู้เริ่มรับตำแหน่งในปี ค.ศ.1961 เสียชีวิตในปี ค.ศ.1962 แทนที่จะเป็นปี ค.ศ.1963 นายลินดอน จอห์นสัน รองประธานาธิบดี ผู้รับช่วงการเป็นประธานาธิบดีจะเป็นได้อย่างมากเพียงถึงปี ค.ศ.1968 เท่านั้น (คือได้ 1 สมัย กับอีก 2 ปีเศษ) ถ้าหากประสงค์จะสมัครอีกย่อมไม่มีสิทธิ์ แต่ตามที่เป็นจริงนั้นปรากฏว่า ประธานาธิบดีเคนเนดีถูกประทุษร้ายถึงแก่ชีวิต หลังจากดำรงตำแหน่งมาแล้วประมาณ 3 ปี ดังนั้น ตามสิทธินายจอห์นสัน จึงอาจสมัครได้อีกในปี ค.ศ.1968 หรือหากไม่สมัครในปี ค.ศ. 1968 เขาอาจรอการสมัครในโอกาสต่อไปได้อีก 1 สมัย ซึ่งรวมแล้วจะได้โอกาสเป็น ประธานาธิบดีทั้งสิ้น 8 ปีเศษได้แต่จอห์นสัน ตัดสินใจไม่สมัครรับเลือกตั้งในปี ค.ศ.1968

16. การหยั่งเสียงเบื้องต้น (ไพร์มารีส์-primaries) เกี่ยวกับการขาดวินัยพรรค

การหยั่งเสียงเบื้องต้น เป็นการประลองกำลังกันเองระหว่างผู้สมัครในพรรค หนึ่ง ๆ การที่จะต้องการหยั่งเสียงเบื้องต้นภายในพรรคแต่ละพรรคนั้นเป็นเพราะพรรคการเมือง ในสหรัฐอเมริกาไม่เป็นพรรคแบบมีวินัย ดังนั้น แม้เมื่อตั้งหัวหน้าพรรคเป็นประธานาธิบดีอยู่ ก่อนแล้ว เช่น กรณีนายเจอร์ราร์ด ฟอร์ด เป็นหัวหน้าพรรครีพับลิกันในปี ค.ศ.1976 แต่ก็ไม่อาจ ควบคุมให้สมาชิกพรรคลงมติเลือกตนเองให้เป็นผู้สมัครรับเลือกตั้ง ในนามของพรรคได้

ในปี พ.ศ.2550 – 2551 มีการแข่งขันเพื่อชิงการเป็นตัวแทนพรรค ซึ่งผู้แข่งสำคัญ 2 คนของพรรคเดโมแครท คือ ฮิลลารี คลินตัน กับ บาเรค โอบามา ผลคือฝ่ายหลังได้เป็น

17. การหยั่งเสียงไม่มีในทุกมลรัฐของสหรัฐอเมริกา

สหรัฐอเมริกาปกครองแบบสหพันธรัฐ ดังนั้น กฎหมายของแต่ละรัฐกำหนดให้มี หรือไม่ให้มีการหยั่งเสียงของผู้สมัครระดับชาติในมลรัฐของตนได้ หนึ่ง ผู้ประสงค์เป็น ตัวแทนพรรคอาจไม่เข้าร่วมแข่งขันในการหยั่งเสียงในบางมลรัฐ หรือไม่เข้าร่วมเลยก็ได้ ในการหยั่งเสียงในปี ค.ศ.1976 เอ็ดเวิร์ด เคนเนดี วุฒิสมาชิกแห่งแมสซาชูเซตส์ และเป็น น้องชายคนสุดท้องของอดีตรองประธานาธิบดีจอห์น เอฟ เคนเนดี ไม่ได้ร่วมในการหยั่งเสียงชั้น แรกเลย แต่หากมีการขัดแย้งกันในตัวผู้สมัครในฐานะตัวแทนของพรรค เขามีโอกาสได้รับเลือก เป็นตัวแทนก็ได้

การเป็นตัวแทนกรณีที่เกิดขัดแย้งกันนั้นเรียกว่า เป็นผู้สมัครที่มีฐานะ ประนีประนอม (Compromise candiate) ก็ได้

ในปี ค.ศ.1980 เอ็ดเวิร์ด เคนเนดี ลงไปเติมตัวเพื่อชิงชัยตำแหน่งผู้แทนพรรคเดโมแครตจากประธานาธิบดีคาร์เตอร์ ซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ขณะนั้นแล้วประสงค์จะเป็นตัวแทนเข้า

แข่งขันกับตัวแทนพรรครีพับลิกันซึ่ง ได้แก่ นายรอนัลด์ เรแกน

18. การประชุมใหญ่ระดับชาติของพรรค (National Convention) และ ขบวนการรถแห่

การประชุมใหญ่ของพรรคเดโมแครทและรีพับลิกันแยกสถานที่และเวลากัน แต่ละพรรคมีการประชุมใหญ่เพื่อเลือกตัวแทนของพรรคของตน เพื่อเป็นคู่แข่งกันอีกพรรคหนึ่ง ในการประชุมใหญ่จะมีการตกลงกันในเรื่องแนวนโยบายแห่งการบริหารประเทศที่เรียกว่า platforms เป็นการเตรียมไว้ในกรณีที่ตัวแทนของพรรคของตนได้รับเลือกให้เป็นประธานาธิบดีจากประชาชนแล้ว ผู้ประสงค์เป็นตัวแทนของพรรคบางคน อาจหาคะแนนไว้มากพอแล้ว จนกระทั่งไม่มีใครขัดขวางได้ มักจะเรียกปรากฏการณ์นี้ว่าเป็น “ขบวนการรถแห่” (แบนด์แวกกอนมูฟเม้นท์—bandwagon movement)

ขบวนการรถแห่เป็นสภาวะทางจิตวิทยาที่ชักจูงให้มีการเฮโลสนับสนุนที่ได้คะแนนนิยมมากอยู่แล้ว หากเป็นกรณีขบวนการรถแห่ ผู้สมัครก็มักได้รับการเลือกให้เป็นตัวแทนของพรรคในการลงคะแนนของตัวแทนย่อยจากรัฐต่าง ๆ ในการลงคะแนนเพียงครั้งเดียว (ขบวนการรถแห่นี้เกิดขึ้นในกรณีของจิมมี่ คาร์เตอร์ ผู้สมัครในนามพรรคเดโมแครท ในปีค.ศ. 1976) หากมีการลงคะแนนในการประชุมใหญ่เพียงครั้งเดียว ก็สามารถหาตัวแทนพรรคได้ คือ มีผู้ชนะขาดเรียกกันว่า เป็นชัยชนะลงเสียงครั้งแรก (First Ballot victory)

19. การรณรงค์หาเสียงแข่งขันกันระหว่างสองพรรค

ขั้นตอนมีโดยสังเขป คือ 1) วางแผนรณรงค์ 2) ใช้ประโยชน์จากสื่อสารมวลชน 3) หาผู้สนับสนุนรายใหญ่ และเลือกประเด็นสำคัญ

การวางแผนรณรงค์ เมื่อผู้ใดผู้หนึ่งได้รับชัยชนะขั้นต้น คือ ได้รับเลือกเป็นตัวแทนของพรรค (Party Candidate) แล้วก็จะมีการประชุมคณะที่ปรึกษาเพื่อวางแผนหาเสียง ปกติมักเน้นหาเสียงในรัฐใหญ่ๆ เพราะมีคะแนนเสียงประชาชน และคะแนนเสียงผู้เลือกสรรขั้นสุดท้าย (electoral votes) มาก การหาเสียงต้องทำให้ประชาชนชอบใจเวลาฟังและยอมสละเวลาไปลงคะแนนให้

ใช้สื่อมวลชนให้เป็นประโยชน์ ในสหรัฐอเมริกาซึ่งเป็น “สังคมมวลชน” (mass society) หนังสือพิมพ์, วารสาร, วิทยุกระจายเสียง, โทรทัศน์ และต่อมากการสื่อสารที่เรียกว่า Net หรือสงคราม online มีบทบาทสำคัญมากในการก่อให้เกิดมติมหาชน มักมีการทุ่มเงินจำนวนหนึ่ง เพื่อการหาความนิยมโดยผ่านสื่อมวลชน บางครั้งก็อาจหาเสียงด้วยการ

เผชิญหน้ากันในจอโทรทัศน์ระหว่างผู้สมัครตั้งได้กระทำมาแล้วครั้งแรกในปี ค.ศ.1960 (พ.ศ.2503) สมัยที่ ริชาร์ด เอ็ม. นิกสัน แข่งขันกับจอห์น เอฟ. เคนเนดี ซึ่งปรากฏว่าเคนเนดีเรียกคะแนนนิยมได้มากกว่า

ปี ค.ศ.1972 หรือ พ.ศ.2515 แม้ในการหยั่งเสียงเลือกตั้งภายในพรรคเดโมแครทมีการประคارมกันในจอโทรทัศน์ระหว่างยอร์จ แม็คกัฟเวิร์น กับฮิวเบอร์ท ฮัมฟรีย์

หาผู้สนับสนุนรายใหญ่(fat cats) ปกป้องการผู้ใช้แรงงานมักสนับสนุนพรรคเดโมแครท แต่อาจไม่แข่งขันเท่าที่ควร หากผู้สมัครในนามพรรคเดโมแครทไม่พยายามสร้างศรัทธาในหมู่กรรมกร ดังนั้น ผู้สมัครจะต้องไปหาเสียงสนับสนุนเป็นการกระตุ้นเตือนและกระชับสัมพันธ์กับองค์การกรรมกร พรรครีพับลิกันมักได้แรงสนับสนุนจากผู้มีอันจะกิน เช่น นักธุรกิจ และนักอุตสาหกรรม เมื่อต้นปี พ.ศ.2515 กฎหมายใหม่ได้ออกใช้บังคับ คือผู้บริจาคเงินช่วยเหลือพรรคการเมืองจะต้องถูกเปิดเผยรายชื่อและจำนวนเงินที่ช่วย อีกทั้งมีการกำหนดวงเงินด้วย จึงมีผลให้บริจากรายใหญ่ คือ **บริจาคให้ผู้สมัคร หรือให้คราวละมาก ๆ (เรียกว่า “แมวอ้วน”)** มีจำนวนลดน้อยลง

เลือกประเด็นสำคัญ ผู้สมัครที่กำลังดำรงตำแหน่งอยู่มีโอกาสมากที่จะจัดการเรื่องบางเรื่องี่เด่น เพื่อได้คะแนนนิยม เช่น เมื่อวันที่ 31 ตุลาคม 2511นายลินดอน จอห์นสันได้สั่งให้เลิกทิ้งระเบิดเวียดนามเหนือเป็นการช่วยหาเสียงให้นายฮิวเบอร์ท ฮัมฟรีย์ ผู้ซึ่งเป็นตัวแทนในนามของพรรค นายจอห์นสัน คือ พรรคเดโมแครท (ทั้งนี้เพราะคนอเมริกันเบื่อหน่ายสงครามญวนมาก และโกรธแค้นพรรคเดโมแครทที่ก่อสงคราม) จอห์นสัน ตัดสินใจไม่สมัครเลือกตั้งเองและสนับสนุนนายฮัมฟรีย์ซึ่งเป็นรองประธานาธิบดี ของตนในขณะนั้นแทน

ผู้สมัครที่ไม่ได้เป็นรัฐบาลยอมหาทางโจมตีจุดอ่อนต่าง ๆ เช่น ในปี 2547 ผู้สมัครในนามของพรรคเดโมแครท คือ John F. Kerry ได้โจมตีโดยอ้างว่าเป็นความผิด พลาดของ George Bush, Jr. ในการทำให้สหรัฐอเมริกา ถลำตัวไปในประเทศอิรัก ภายหลังโค่นอำนาจซัดดัม ฮุสเซนลงไปแล้ว

20. ผู้มีสิทธิลงคะแนนเสียงและผู้ไปใช้สิทธิ

เดิมทีเดียวรัฐธรรมนูญอเมริกันกำหนดอายุผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งอายุ **20 ปี** แต่ต่อมาได้มีบทแก้ไขรัฐธรรมนูญที่ **26** (26th Amendment) เมื่อ พ.ศ.2514 ซึ่งยอมลดอายุให้ผู้มีสิทธิออกเสียง คือ **กำหนดให้มีสิทธิได้เมื่ออายุไม่ต่ำกว่า 18 ปี**

สาเหตุที่ลดอายุผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งเพราะถือว่า**สิทธิกับหน้าที่**ที่จะต้องสอดคล้องกัน ก่อนที่จะมีการยกเลิกการเกณฑ์ทหารในสหรัฐอเมริกา อายุที่ถูกเกณฑ์คือ 18 ปีซึ่ง

ถือเป็นหน้าที่ เมื่อเห็นว่าหน้าที่ในการรับใช้ประเทศชาติในด้านการเป็นทหารมีเมื่ออายุ 18 ปี จึงได้ตกลงให้สิทธิในการออกเสียงเลือกตั้งเมื่ออายุ 18 ปีเช่นเดียวกัน เดิมเพศหญิงไม่มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งในสหรัฐอเมริกา ต่อมาภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 1 ได้มีการแก้ไขรัฐธรรมนูญ (ค.ศ.1920) โดยยอมให้สตรีมีสิทธิออกเสียงเช่นเดียวกับบุรุษ

21. วันเลือกตั้ง และคะแนนเสียงคณะผู้เลือกตั้งครั้งสุดท้าย

สังคมอเมริกันมีลักษณะที่เรียกว่า ตรรก-นิตินัย (rational-legal) ซึ่งมีระเบียบแบบแผนมีกลไก คือ มีกฎเกณฑ์ระเบียบแบบแผนที่กำหนดไว้ค่อนข้างแน่นอนแน่นอน แม้กระทั่งวันแห่งการเลือกตั้งก็กำหนดไว้อย่างแน่นอนล่วงหน้า ไม่เปลี่ยนแปลงง่าย ๆ ดังเช่นในประเทศอื่น ๆ (โดยเฉพาะประเทศในระบอบรัฐสภา เช่น อังกฤษ ซึ่งมีการยุบสภาเพื่อเลือกตั้งใหม่ได้) วันเลือกตั้งประธานาธิบดีกำหนดให้เป็นวันอังคาร ซึ่งจะต้องเป็นหลังวันจันทร์แรกของเดือนพฤศจิกายน ผลการเลือกประธานาธิบดีผลนี้ทราบกันโดยทั่วไป เรียกว่าเป็น **popular votes** คือ คะแนนเสียงของมหาชน ผลของการเลือกผู้แทนที่จะเลือกหรือเห็นชอบกับการเลือกประธานาธิบดี (presidential electors) หรือผลจากคณะผู้เลือกตั้งครั้งสุดท้าย ได้แก่ การที่ประชาชนไปลงคะแนนเสียงให้ผู้แทนอีกชุดหนึ่ง เพื่อตัดสินการเลือกเป็นครั้งสุดท้าย และระบบในข้อนี้ยุ่งยากและมักไม่ค่อยทราบกัน แต่จะกระจ่างขึ้นเมื่ออ่านหัวข้อต่อไปนี้

22. การตัดสินผู้ได้รับเลือกเป็นประธานาธิบดี : คะแนน คณะผู้เลือกตั้งสำคัญกว่าคะแนนมหาชน

เป็นเรื่องไม่น่าเชื่อว่าจะเป็นไปได้ แต่ก็เป็นไปได้ และถูกต้องตามรัฐธรรมนูญอเมริกัน ได้แก่ การที่ผู้สมัครที่ได้คะแนนเสียงของมหาชนสูงสุดอาจไม่ได้เป็นประธานาธิบดี ตัวอย่างมีดังนี้

ในปี ค.ศ.1824 แอนดรูว์ แจ็คสัน ได้คะแนนมหาชนเกินคู่แข่ง คือ จอห์น ควินซี แอดัมส์ เป็นจำนวน 37,000 เสียง แต่ได้คะแนนผู้เลือกตั้งครั้งสุดท้ายของคณะผู้เลือกตั้ง (electoral votes) น้อยกว่า จึงไม่ได้เป็นประธานาธิบดี

ในปี ค.ศ.1876 แซมมวล เจ. ทิลเดน แห่งพรรคเดโมแครท ได้คะแนนนิยมเหนือรูเธอร์ฟอร์ด บีเฮเยส์ ถึง 250,000 เสียง แต่ทิลเดนแพ้คะแนนการเลือกตั้ง เพียงเสียงเดียว ดังนั้น นายทิลเดน จึงไม่ได้เป็นประธานาธิบดี

ในปี ค.ศ.1888 กรัฟเวอร์ คลีฟแลนด์ ได้คะแนนเสียงมหาชนมากกว่านายเบนจามิน

แฮร์ริสัน แต่ไม่ได้เป็นประธานาธิบดีเพราะแพ้คะแนนคณะเลือกสรร

23. ประธานาธิบดีเสียงข้างน้อย

มีอยู่บ่อยๆ ที่ผู้รับเลือกเป็นประธานาธิบดีได้คะแนนเสียงส่วนมากของคะแนนทั้งหมด แต่อาจไม่ถึง **50%** ของคะแนนเสียงทั้งหมดทั้งนี้เพราะมีการลง คะแนนเสียงให้พรรคเล็ก พรรคน้อยอื่น ๆ ด้วย แม้สหรัฐอเมริกาจะมีระบบ 2 พรรคใหญ่ แต่ก็มีพรรคเล็กน้อยหรือพรรคที่เกิดขึ้นชั่วคราวด้วย เช่น 1) พรรคต่อต้านการขายสุรา 2) พรรคเสรีนิยม 3) พรรคก้าวหน้า 4) พรรคคอมมิวนิสต์ เป็นต้น

ผู้ชนะการเลือกตั้งตามคะแนนมหาชนจึงอาจได้น้อยกว่าครึ่งหนึ่งของคะแนนเสียงทั้งหมด เรียกกันว่าเป็นประธานาธิบดีเสียงข้างน้อย คือ **“Minority Presidents”** คือ ประธานาธิบดีผู้ได้รับเสียงไม่ถึงกึ่งหนึ่ง เช่น 1) อับราฮัม ลินคอล์น ในปี ค.ศ.1860 2) เจมส์ เอ. การ์ฟิลด์ ในปี ค.ศ.1880 3) กรัฟเวอร์ คลีฟแลนด์ ในปี ค.ศ.1884 และ ค.ศ.1892 4) วูดโรว์ วิลสัน ในปี ค.ศ.1912 และ ค.ศ.1916 5) แฮร์รี เอส. ทูรแมน ในปี ค.ศ. 1948 6) จอห์น เอฟ. เคนเนดี ในปี ค.ศ.1960 และ 7) ริชาร์ด เอ็ม. นิกสัน ในปี ค.ศ.1968

24. การคัดเลือกและเลือกรองประธานาธิบดีและการรับตำแหน่ง

การคัดเลือกผู้สมัครเป็นรองประธานาธิบดี (**Vice-Presidential running mate**) ขึ้นอยู่กับการตัดสินใจของผู้สมัครเป็นประธานาธิบดี (**Presidential candidate**) เป็นสำคัญ

ผู้สมัครเป็นประธานาธิบดีพยายามคัดเลือกผู้ที่ตนเห็นว่าจะช่วยหาเสียงให้ได้ มากที่สุด ตัวอย่าง ได้แก่ การที่จอห์น เอฟ. เคนเนดี เชิญลินดอน จอห์นสัน มาสมัครร่วมทีมในฐานะผู้แข่งขันเพื่อตำแหน่งรองประธานาธิบดี ก็เพราะประสงค์จะได้คะแนนเสียงของคนอเมริกันทางภาคใต้ซึ่งจอห์นสันมีเสียงสนับสนุนทางการเมืองดีกว่า

การเลือกรองประธานาธิบดีขึ้นอยู่กับคะแนนเสียงสรรขันธ์สุดท้าย เช่นเดียวกับการเลือกประธานาธิบดี แต่หากไม่ได้คะแนนเสียงส่วนมาก ให้ส่งเรื่องนี้ไปตัดสินขั้นสุดท้ายจริง ๆ ในวุฒิสภาหรือสภาสูง (ขอให้สังเกตว่าแตกต่างกับกรณีประธานาธิบดีซึ่งมีการตัดสินกันในสภาล่าง) การเข้ารับตำแหน่งปกติทำกันในวันที่ **20 มกราคม** ของปีถัดจากการเลือกตั้งทั่วประเทศ ประธานาธิบดีคนเดิมหรือในวาระเดิมหมดอำนาจในเวลาเที่ยงตรงของ **20 มกราคม** การเข้ารับตำแหน่ง (inauguration) จะต้องมีการปฏิญาณต่อหน้า 1) ประธานศาลสูงสุด (Chief Justice of The Supreme Court) 2) สมาชิกทั้งสองสภาและ 3) มหาชนทั่วไปว่าจะ

ชื่อตรงต่อรัฐธรรมนูญแห่งสหรัฐอเมริกา

หากประธานาธิบดีถึงแก่กรรมหรือถูกออกจากตำแหน่งเมื่อยังไม่ครบวาระ ผู้ที่จะเป็นแทนจนกระทั่งหมดวาระได้ตามลำดับมีดังนี้ 1) รองประธานาธิบดี 2) ประธานสภาผู้แทนราษฎร 3) ประธานวุฒิสภา 4) รัฐมนตรีต่างประเทศ 5) รัฐมนตรีคลัง 6) รัฐมนตรีกลาโหมและ 7) รัฐมนตรีมหาดไทย ฯลฯ

โปรดสังเกตว่าให้ความสำคัญกับรัฐมนตรีว่าการต่างประเทศมากเป็นอันดับ 1 ในฐานะรัฐมนตรี ตามมาด้วยรัฐมนตรีคลัง

25. ตัวอย่างคำถาม

- 1) พรรคในศตวรรษที่ 18 และ 19 ถือกำเนิด ณ ที่ใด
- 2) ระบุชื่อเต็มของพรรค รีพับลิกัน และพรรคเดโมแครท
- 3) กฎหมายปฏิรูปของอังกฤษมีผลอย่างไรต่อความเป็นประชาธิปไตย
- 4) เลนิน มีบทบาทอย่างไร
- 5) พรรคแบบฟาสซิสต์ เกิดขึ้นก่อนหรือหลังพรรคแบบประชาธิปไตย
- 6) พรรคในอินเดีย เริ่มต้นจากอะไร
- 7) เอ็ดมันด์ เบอร์ก เน้นอะไรในคำนิยาม พรรคของเขา
- 8) คำนิยามอะไรของพรรคการเมืองที่ให้สภาพความเป็นจริง เชิงพฤติกรรมศาสตร์
- 9) คำนิยามระดับ Guru ของ Weber ว่าด้วยพรรคการเมือง
- 10) ทรรศนะของโลเวลล์ เกี่ยวกับกำเนิดพรรคการเมืองตามแนวคิดวิทยาเป็นอย่างไร
- 11) อนุรักษนิยมแตกต่างจากเสรีนิยมอย่างไร
- 12) ซิกาโน คืออะไร เหมือนกับ Hispanic Americans หรือไม่
- 13) ทฤษฎีที่ว่า พรรคการเมืองหรือการแบ่งแยกทางการเมืองมาจากการแบ่งแยกหรือผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจย้อนกลับไปถึงนักทฤษฎีผู้ใด
- 14) “ผู้สมัครอิสระ” หมายถึงอะไร
- 15) พรรคกิจประชา อยู่ในประเทศอะไร มีบทบาทมานานมากน้อยเพียงใด
- 16) ทรรศนะของยอร์จ วอชิงตัน ต่อพรรคการเมืองเป็นอย่างไร
- 17) Spoils System หมายถึงอะไร มีตัวอย่างในประเทศใด
- 18) ทวีเติลตัม กับ ทวีเติลดี เกี่ยวกับพรรคการเมืองในสหรัฐอเมริกาอย่างไร

- 19) ผู้นำแบบบารมีชน มีลักษณะอย่างไร เกี่ยวข้องอะไรกับพรรคแบบไม่เน้นอุดมการณ์
- 20) อธิบายความหมายของ “ชนมบั้งและเนย” ในการเมืองอังกฤษ
- 21) พรรคอะไรมีบทบาทในการปกครองอินเดียมาเป็นเวลาช้านาน และเป็นพรรคที่จัดตั้งรัฐบาลปัจจุบัน และอินเดียเป็นเอกราชมาแล้วประมาณกี่ปี
- 22) ระบบ 2 พรรคการเมืองมีในประเทศต่าง ๆ ของเอเชียหรือไม่
- 23) CIA คืออะไร
- 24) การเลือกตั้งผู้แทนราษฎรอเมริกันมีทุกกี่ปี
- 25) อายุของผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นประธานาธิบดีต่ำสุดเท่าใด
- 26) ระบุความหมายของ Primaries
- 27) ม้ามีด หมายถึงอะไรในวงการเมืองอเมริกัน
- 28) ระบุความหมายของที่ประชุมใหญ่ระดับชาติของพรรค
- 29) ให้ความหมายของ first ballot victory
- 30) ผู้มีสิทธิในการออกเสียงเลือกตั้งในสหรัฐอเมริกาอายุอย่างต่ำเท่าใด
- 31) Fat cats หมายถึงความว่าอะไร
- 32) คะแนนเสียงมหาชน หมายถึงอะไร
- 33) ประธานาธิบดีเสียงข้างน้อย หมายถึงความว่าอย่างไร
- 34) อันดับการสืบทอดแห่งการเป็นประธานาธิบดีต่อจากรองประธานาธิบดีคือผู้ใด
- 35) อายุของผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งในสหรัฐอเมริกาต่ำสุด คือเท่าใด